

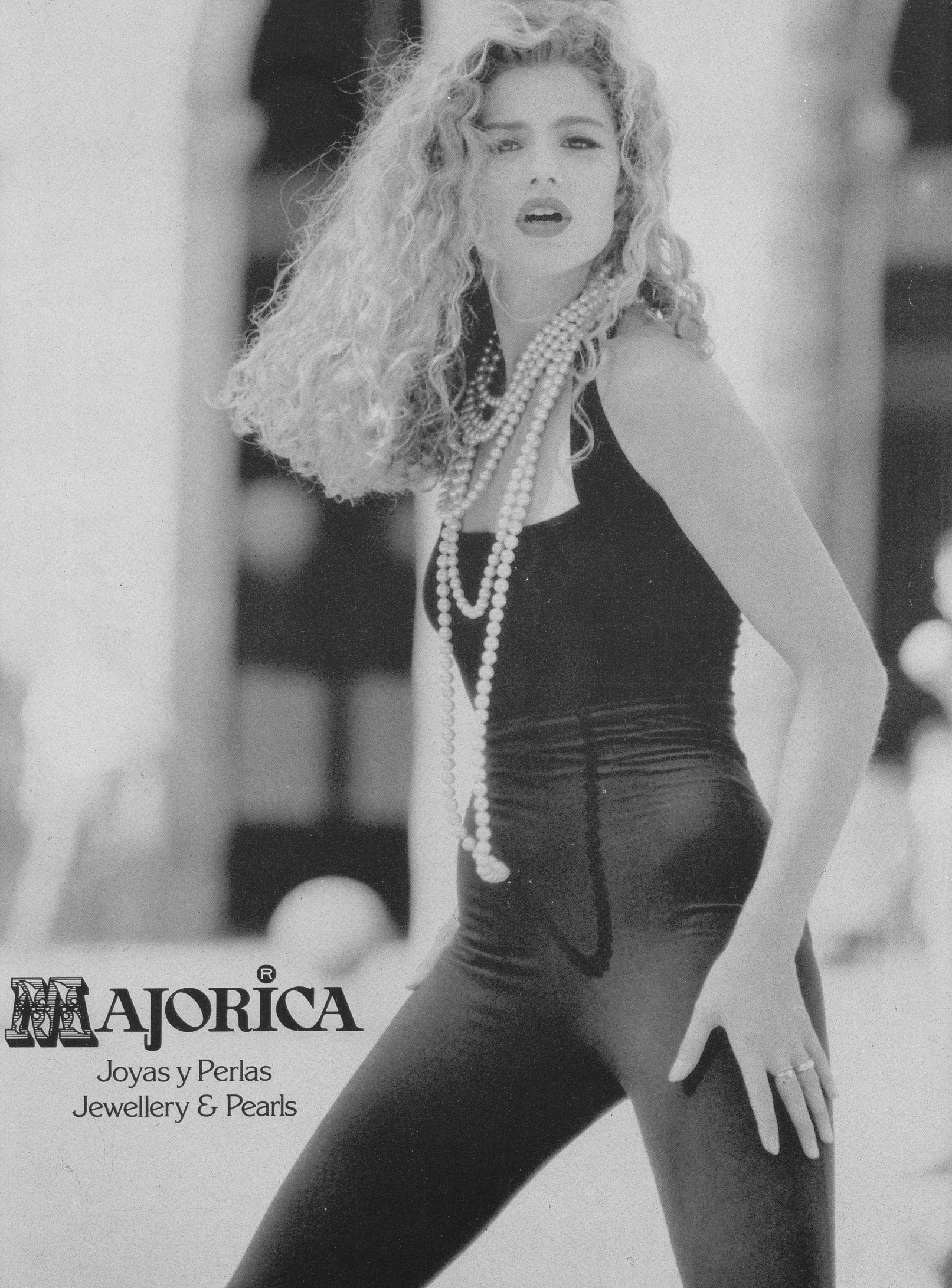

onda

Quadern de debat

14 - novembre 1993 - 400 ptes.

Foravila: empatx d'Europa

MAJORICA[®]

Joyas y Perlas
Jewellery & Pearls

ona

Quadern de debat

nº 14, novembre 1993

Edita: Fundescoop - Balears.

Directora-Delegada: Sinfo García Gómez.

Assessor Jurídic: Juan A. González.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Empar Rocabruna (economista), Pere Mascaró (economista), Antoni Fleixes (economista), Jaume Garau (psicòleg), Mateu Carrió (arquitecte), Pedro Calvo (administratiu), Josep Forteza Rei (empresari), Juan González (advocat), Sinfo García (directora Fundescoop).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Constanza Forteza, Gina Garcías, Antoni Llompart, Miquel Massutí, Joana M. Roque.

Disseny: A. Caro

Impressió: Grafinsa. Tel. 29 32 61, Palma.

Administració i Publicitat: Fundescoop-Balears.
Sant Miquel, 68 A, 5. Tel. 72 72 58. Fax 71 40 21.
07002-Palma de Mallorca

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 400 pessetes

Subscripció: 3.500 ptes. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Foravila: empatx d'Europa

El pes específic del sector agrari de les Illes dins de la seva economia -és a dir, l'aportació que fa al PIB en relació a la resta de sectors productius- és cada vegada més magre. I, això no obstant, parlem d'una economia que històricament i a pesar del desenvolupament que varen arribar a tenir la indústria i el comerç -s'havia basat en la producció foravilera. Ara, en canvi, bufen altres aires, l'agricultura, o la ramaderia, ja no pareix que comptin de cara al futur o, si més no, ho fan des d'una perspectiva radicalment distinta a la que tengueren en temps dels nostres avantpassats. Es pot dir que la Comunitat Econòmica Europea ha servit una crisi que ja s'anava arrossegant des de feia anys, si més no des dels anys seixanta quan el valor econòmic de la terra va passar a ser calculat sobre les expectatives urbanitzadores en lloc de sobre els rendiments agraris. Però la CE és, també, l'esperança per superar aquesta crisi.

És cert que la nova política agrària comunitària ha significat la desaparició de la vella agricultura. Els pagesos havien caigut al nivell social més baix, perquè havien perdut ja la seva funció essencial, la producció d'aliments. En aquest sentit la PAC ha suposat un canvi radical que, sens dubte, haurà provocat un autèntic empatx per a la foravila del que, això no obstant, cal esperar que se'n pugui sortir amb una salut reforçada. Si més no, el nou paper que tenen els pagesos dins de la societat els empeny a recuperar un protagonisme que molts ja creien perdut, però: ha nascut un nou sector agrari?

Ara el sector torna a tenir un paper estratègic importantíssim per al futur de la societat balear. La política comunitària pretén compensar les rendes agràries en lloc de la productivitat com havia fet fins fa poc. Això permet que s'abandonin produccions, com la vinya o la ramaderia lletera, o que - per contra- es reforestin els camps improductius, la qual cosa té efectes sobre el paisatge agrari. I, això no obstant, seran els pagesos els que, d'ara endavant, hauran de tenir cura de mantenir un entorn que és bàsic, fins i tot, per a la promoció turística de les Illes. És, en qualsevol cas, un debat obert sobre el qual cada implicat pot dir la seva.

Això és el que ha pretès **ONA** amb aquest número dedicat a l'agricultura, en el qual hem analitzat el futur que espera al sector "**Foravila: una política europea mala de digerir**" (pàgs. 4 a 11) de la mà d'alguns dels seus protagonistes com és el cas del conseller, Pere J. Morey "**Una conselleria amb moltes branques**" (pàgs. 13 a 17), el diputat socialista Antoni Garcías "**Mil pagesos per a l'any dos mil**" (pàgs. 18 a 23), i el que va ser president de la comissió d'agricultura del consell de Menorca, el nacionalista Ramon Orfila "**Conradors del medi natural**" (pàgs. 24 a 29).

L'altra cara del debat l'aporten els pagesos i empresaris agraris que encara confien o, en qualche cas desconfien, del futur. Una taula rodona va reunir a Consell Magdalena Estelrich, Jaume Galmés, Antoni Garcías, Margarita Buades i Joana Oliver "**... i sereu com la llevadura**" (pàgs. 30 a 35). També vàrem entrevistar el president de la FAGB, Ignasi Moragues "**Pobres propietaris**" (pàgs. 36 a 41) i, finalment, el responsable del rebost de Mallorca, el gerent de Mercapalma, Juan Dueñas "**Més pa i més peix sense miracles**" (pàgs. 42 a 48) que ens parlà de la comercialització de la nostra foravila.

ONA confia, sincerament, haver contribuït a fer una mica de llum sobre el futur del sector agrari i, d'aquesta manera, a la recerca d'un equilibri quan la societat de les Illes sembla haver perdut el nord. Si més no, la conservació d'una foravila en producció és la garantia que permetrà que aquesta societat encara tenguí un futur per endavant.

Tarja de subscripció

ona
Quadern de debat

En
Adreça
Ciutat Tel
C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura

Foravila: una política europea mala de digerir

per Sebastià Verd

Francesc Sastre, pagès i vice-president d'UCABAL, la Unió de Cooperatives de les Illes, va dir no fa gaire davant les càmeres d'Informatiu Balear que la PAC, la política agrària comunitària, suposava una autèntica revolució per a la nostra foravila. Antigament, deia, els pagesos tallaven els boscos per tenir més terra de conreu i així poder produir més. Ara, en canvi, han de tornar sembrar els arbres, han de reforestar el paisatge rural i la Comunitat Europea els paga perquè les subvencions que aporta la CE a l'agricultura no són cap almoïna, sinó el pagament d'un servici primordial per mantenir l'equilibri territorial de tot un continent. Abans Brussel·les subvencionava la producció i establia barreres duaneres, però els temps han canviat i de poc ençà la revolució ha arribat a la política agrària amb un evident risc d'indigestió. Ara el que se subvencionen són les rendes. El pagès es veu obligat a anar de la finestreta dels tècnics a la dels buròcrates per aconseguir un nivell de vida digne.

En qualsevol cas, UCABAL no vol fer proselitisme a favor de Brussel·les perquè sap que les seves decisions també poden ser terribles i que, de fet, estan provocant un canvi profund a l'estructura agrària tradicional de les Illes, però sap que no hi ha altre camí: l'agricultura ha de cercar la seva supervivència entre la paperassa europea i a la transformació del món rural. Ara ja no n'hi ha prou parlant d'agricultura o ramaderia, sinó que cal referir-se a un concepte molt més ample. La societat, com diu l'antropòleg mallorquí Sebastià Trias Mercant, necessita recuperar la ruralia, el sentiment per la pròpia terra i pel camp. La Comunitat Europea, però, dicta les normes fins al punt que el mateix conseller d'Agricultura, Pere J. Morey no se n'amaga de manifestar que no hi pot haver cap política agrària autònoma, ni des de Palma ni tan sols des de Madrid, la qual cosa no lleva, però, que entre les diferents opcions que es presenten no es pugui triar la que més convengui a la societat de les Illes i és en aquest sentit, precisament, que es dirigeixen els esforços, cap a la informació i, sobretot, cap a la formació.

L'EQUILIBRI SOCIAL, TRENCAT

Aquesta és la realitat d'una foravila que aquí i ara es veu obligada a lluitar entre la transformació de les seves estructures i el cessament de tota activitat agrària, amb tot allò que significaria de trencament de l'equilibri social per al conjunt de la població balear. Ningú no dubta que l'agricultura és essencial per al manteniment d'una relació harmònica entre l'home i la terra, però això no vol dir que no es puguin modificar les formes. La política agrària que les Illes necessiten serà, doncs, aquella que millor contribueixi a mantenir el paisatge i el medi ambient, inclosa la presència humana, sense oblidar, com sembla evident, que aquest objectiu ha de ser compatible amb una producció agrària de qualitat, que assoleixi bons preus

en el mercat i que, per tant, permeti mantenir la renda de la pagesia a nivells semblants a la de la resta de sectors econòmics.

Aquest és el repte: equilibrar el nivell de rendes del món rural, inclosa l'activitat agrària, amb la resta dels sectors poblacionals. Una tasca que per a molts resulta pràcticament impossible de dur a terme, ja que la situació que travessa l'agricultura a les Illes Balears és molt precària i les possibles alternatives - petita indústria, artesanía, comerç - de difícil aplicació en uns pobles que perden població o que es transformen en simples residències de cap de setmana. La renda és molt inferior a la mitjana, malgrat que el descens els pagesos, per allò de Déu escanya però no ofega, permeti imaginar un millor repartiment intern. De qualsevol forma, la partició del

sector primari en el PIB (Producte Interior Brut) no passa del 2,2 per cent davant l'11 per cent de la indústria i quasi el 80 per cent dels serveis. Les estadístiques no menten. El 1991 l'agricultura de les Balears, en tot el seu conjunt, va registrar un valor afegit brut de només trenta-un mil milions de pessetes mentre que el sector de serveis superà el bilió. És a dir, que el pes específic de l'activitat agrària és pràcticament nul davant les dades macroeconòmiques de la Comunitat Autònoma. I, això no obstant, ningú no dubta del seu pes social.

DESCENS I ENVELLIMENT DEMOGRÀFIC

La població pagesa de les Balears s'ha vist reduïda en una cinquena part en el decurs d'una sola generació. Segons les darreres dades d'ocupació, la població activa de l'agricultura o de la ramaderia no sobrepassa les deu mil persones, encara que hi hagi prop de catorze mil cotitzants a la Seguretat Social; amb un atur teòric molt baix, sempre inferior als tres-cents treballadors, la qual cosa no és obstacle per al manteniment d'un elevat nombre d'explotacions, és a dir, de finques o parcel·lacions agràries. El nombre actual és de trenta-set mil, xifra que, si la comparem amb la de productors, ens demostra l'elevat grau d'abandonament que pateix el camp. De fet, per subratllar aquesta imatge n'hi ha prou recollint unes dades de la Mancomunitat del Pla, els catorze municipis que des de sempre havien estat el graner de Mallorca, segons les quals entre totes les viles i possessions només es comptabilitzen dos mil pagesos actius.

La foravila, malgrat els esforços de l'administració i de les Cooperatives per mantenir una població jove, registra un progressiu envelliment que en els darrers anys i a conseqüència de l'últim "boom" turístic es va veure accentuat. La mitjana d'edat és ara de 57 anys, tres més que l'estatal, la qual cosa significa que d'aquí a set anys la població pagesa encara es reduirà en més del cinquanta per cent si no hi ha noves incorporacions. La Conselleria ha fomentat escoles de formació professional, però l'aportació de noves generacions no modifica substancialment les estadístiques. La FAGB, que actua com a patronal agrària a les Illes Balears, en contraposició a la Unió de Pagesos que seria el sindicat (encara que la divisió entre empresaris i treballadors és en aquest sector molt difusa) creu que la disminució del nombre de pagesos no és un fet negatiu en abstracte. Ignaci Moragues, el secretari, deia recentment que "una bona política agrària era aquella que aconseguia que un mínim de gent explotàs la major superfície possible amb el millor rendiment". Però tota disminució, sens dubte hauria d'anar acompanyada d'un augment de la competitivitat i, sobretot, del manteniment d'una activitat econòmica compensatòria no allunyada de l'entorn rural.

TURISME VERSUS AGRICULTURA

En els anys seixanta i setanta, durant l'aparició i consolidació del "boom" turístic, la pròpia demanda interna i alguns capitals excedentaris que afavorien la modernització agrària, varen permetre breus moments d'esplendor agrícola. Zones com Campos o Sa Pobla, i evidentment Menorca, pogueren resistir les temptacions turístiques i mantenir una certa prosperitat que les feia envejables fins i tot per als nous rics de l'hoteleria. A més, productes com la patata, l'ametlla o l'albercoc obtenien molt bons rendiments amb l'exportació, però no varen ser suficients per garantir la supervivència. La massiva urbanització de la costa i el creixement de l'oferta turística demanava mà d'obra continuament de manera que el guany que es podia obtenir a la construcció o als serveis era superior. Això va fer que els costos de l'agricultura es multiplicassin. Tots els pagesos aprengueren a valorar el seu treball en funció

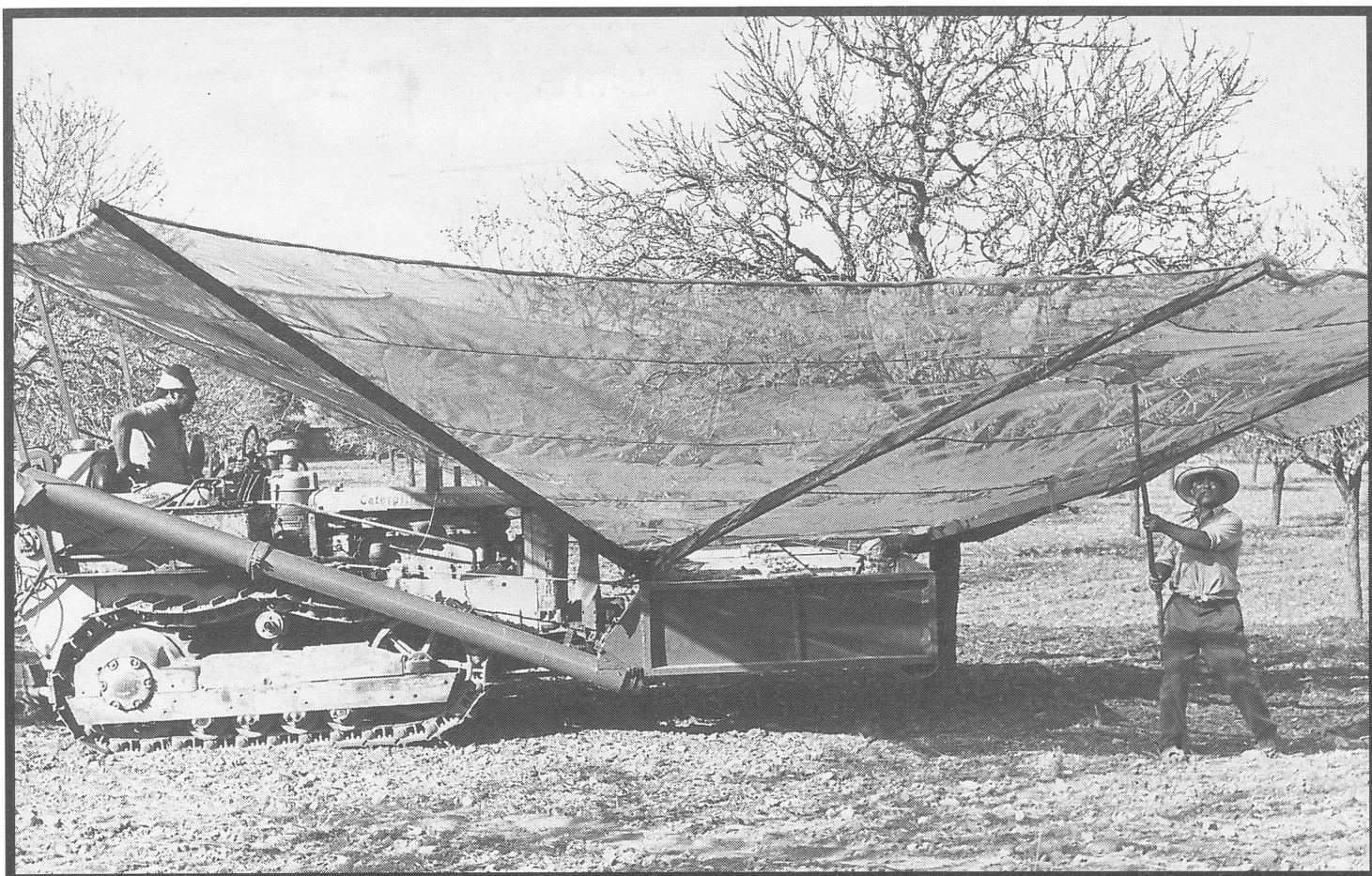
del capital aportat i, d'una manera conscient o inconscient, arribaren a la conclusió que la rendibilitat del camp no compensava les hores invertides en els conreus. El camp s'abandonà.

La caiguda dels preus a causa de la liberalització del comerç exterior acabà d'enfonsar el sector. L'ametlla, si n'exceptuem la collita d'enguany, ha registrat preus molt baixos, tant, que bona part de la producció de l'any passat va quedar als arbres. La patata ha sofert un procés semblant, i l'albercoc, les tàperes, fins i tot la llet -producte dels que tradicionalment Mallorca ha estat deficitària- han seguit el mateix camí. I si a tot això hi afegim la mala gestió d'algunes de les grans cooperatives o empreses agràries, com la CAP, AGAMA o el Celler Cooperatiu de Felanitx, podem observar amb prou claredat com el mapa agrari queda dibuixat amb el perfil d'una gran fallida: el camp de les Illes és en declivi, encara que el grau sigui diferent. A Eivissa ha pràcticament desaparegut, mentre que Mallorca lluita encara per sobreviure i Menorca manté certes expectatives a l'empar de la continuïtat de "El Caserio" o de "Coinga".

UN GOVERN SENSE AUTONOMIA

I a tot això, què fa el Govern balear? Ja hem dit que el conseller ha declarat que es veu fermat de mans, entre l'espasa i la paret d'una realitat social amenaçada per la fallida i una política agrària comunitària dissenyada per posar ordre sobre un continent i que, sovint, xoca amb les peculiaritats d'un territori tan reduït com les Illes. En aquest sentit la línia de la Conselleria ha estat, en termes generals, d'acceptació i d'adaptació de les normatives comunitàries i d'una bona relació amb el ministeri d'Agricultura per tal de facilitar l'accés a les possibles ajudes. Pere J. Morey accepta aquest fet amb una certa dosi de fatalisme que no li impedeix cercar vies pròpies per a la recuperació de l'activitat agrària, unes vies que en alguns casos han estat molt criticades i, fins i tot, objecte d'escàndol. L'oposició encara recorda les "subvencions" a l'oliverar, de començament de l'autonomia, que provocaren un enorme desprestigi de l'administració autonòmica. Igualment, ha criticat amb duresa l'actuació del Govern en el cas de la CAP de Sa Pobla i d'AGAMA per considerar-la discriminatòria respecte a altres empreses en crisi, com el cas de la Cooperativa de Felanitx que s'enfonsà sense que ningú no anàs a auxiliar-la. En el cas d'AGAMA, que ha reviscolat aquestes darreres setmanes, els socialistes han demanat fins i tot la dimissió del conseller Morey al mateix temps que exigeixen un pla de reestructuració de la ramaderia en lloc de subvencionar pèrdues d'empreses que, segons el seu parer, no tenen sortida.

El tema és evidentment complex, perquè tant en el cas de la cooperativa poblera com en el de la llet, afecten directament els darrers baluards d'una economia bàsicament agrícola, com és encara la de Sa Pobla i ha estat, fins fa ben poc, la de Campos i de Ses Salines. Unió de Pagesos de Mallorca, en el seu quart Congrés de fa un any, denuncià la política agrària comunitària perquè, segons afirmaren, atempta contra les explotacions familiars que són la base de l'agricultura de les Illes. És per això mateix que la conselleria d'Agricultura justifica les ajudes a la CAP i a AGAMA per garantir les estructures de comercialització de bona part dels pagesos mallorquins, el que no lleva que les actuacions concretes puguin ser objecte d'oposició tant des de la dreta com des de l'esquerra per considerar-les, com ja hem dit, discriminatòries respecte a altres subsectors o perquè, en definitiva, no són més que una política de tapar forats sense aprofundir en els canvis estructurals que l'agricultura o la ramaderia precisen.

Malgrat tot s'ha de mirar el dos mil

Els productes illencs, bons però cars

LA MAJOR PART DEL QUE ES CONSUMEIX VE DE FORA

A les Illes ens trobam amb la paradoxa de tenir un gran mercat consumidor -set-cents cinquanta mil habitants que en temporada alta pràcticament es dupliquen- i que, això no obstant, és incapaç d'absorbir la producció autòctona. Segons un estudi de la Federació Agrícola i Ramadera de les Balears, FAGB, les Illes només són autosuficients en tres productes: ametlles, garroves i tàperes. L'alimentació de les Balears depèn de les importacions, amb un dèficit comercial que sobrepassa els dos mil cinc-cents milions de pessetes. En concret, segons aquestes dades, les Illes importen el setanta per cent de la carn que consumeixen (dasset milions de quilos de porquim i més de set de bovins entre d'altres), un percentatge que encara és molt superior si ens referim a l'hoteleria. La Federació Hotelera de Mallorca ha manifestat que el noranta-cinc per cent de la patata que serveixen als seus clients procedeix de fora i el mateix passa amb els pollastres, mentre que la proporció en altres carns, com el vacum, els xots o els porcs, és una mica inferior. Així i tot més de la meitat de la carn de porc que es cuina als hotels és d'importació, cosa que resultaria increïble per a qualsevol pagès de principis de segle quan l'exportació de ramat porquí era una de les principals bases econòmiques de les nostres illes.

Aquest dèficit comercial de productes agraris fa pensar que el camp balear té encara moltes possibilitats de desenvolupament o que, si més no, pot superar la crisi actual, però xoca amb unes estructures de producció i un endarreriment tecnològic que fan que ni els preus ni les qualitats assolides puguin ser competitius. Els pagesos de Sa Pobla estaven acostumats, per exemple, a l'exportació del seu producte a Gran Bretanya i a un proteccionisme, emparat en el pretext d'una barrera sanitària

contra l'escarabat, de manera que la seva única preocupació era produir cada vegada més, sense reparar en els costos de producció, que automàticament incorporaven al preu, ni en les necessitats de l'hoteleria que, exigia uns tamanyes determinats per facilitar la mecanització del servei de cuina. Quasi el mateix passava entre els ramaders, que havien dirigit les explotacions cap a la producció de llet sense pensar que els excedents peninsulars i europeus envairien el mercat i rebaixarien els preus fins a límits que fan impossible el manteniment d'un establiment petit o familiar, que són la gran majoria.

CRISI SOCIAL A FORAVILA

És precisament el sector de la llet un dels que més han patit les conseqüències de la crisi molt a pesar dels esforços modernitzadors que havien fet i, en aquest sentit, l'aplicació de la política agrària comunitària ha significat un cop molt fort. N'hi ha prou passejant per la zona d'es Palmer, a Campos, per veure infinitat d'establers abandonats i antics camps d'alfals sense conrar. És clar que bona part de culpa la té la sobreexplotació que es va fer en els anys seixanta i que provocà que els aqüífers se salassin. Tot plegat, però, ha provocat que una tercera part dels ramaders de les Illes, la major part de l'esmentada zona, hagi decidit acceptar les ofertes de la Comunitat Europea per abandonar la producció de llet. Brussel·les destina en aquests moments més de tres-cents milions de pessetes anuals a subvencionar els pagesos que han llevat les seves vaques.

Una sensació d'abandonament també es produeix a bona part de la zona de Felanitx, especialment sensible -després de la tancada del Celler Cooperatiu- a les subvencions comunitàries per arrabassar la vinya. Les Balears són actualment deficitàries en producció de vi, però les normatives europees no contemplen

Una agricultura que encara subsisteix

excepcions i aboguen per llevar producció dels mercats internacionals. A Mallorca va arribar a haver-hi més de trenta mil hectàrees de vinya fa cent anys, que formaven un entorn agrícola que llavors era tan substancial amb el paisatge com ho és ara l'ametllar. Doncs bé, a començament dels anys seixanta les vinyes, que en el passat sofrien successius atacs de la fil·loxera, s'havien estabilitzat entorn de les cinc mil hectàrees. Ara, després de la intervenció de Brussel·les, només en queden la meitat i això gràcies a l'esforç d'uns pocs viticultors que estan decidits a produir un vi de qualitat, única arma possible per obtenir la rendibilitat que permeti mantenir les vinyes que resten.

VINYES I AMETLLERS, CANVI DE PAISATGE

Una cosa semblant pot passar amb l'ametller i amb altres subsectors fruiters. El tradicional moviment cooperatiu és substituït progressivament per associacions de productors, com la de cítrics de Mallorca o la de fruits secs, que actuen com a interlocutors davant l'Administració. El cas de l'ametllar ha arribat a ser, fins i tot, patètic. Els ametllers en flor constitueixen una de les millors estampes promocionals de

I si hem parlat de ramaderia, de vinyes o de fruits secs, altra cosa semblant succeeix amb els cereals. La Comunitat també subvenciona la retirada de conreus, la qual cosa provoca un efecte indesitjat d'abandonament dels camps, sense considerar que les Illes són tradicionalment deficitàries de gra, fins el punt que la història identifica les grans crisis demogràfiques amb les males anyades de blat. De continuar així, segons el gerent d'"Harinas de Mallorca", Antoni Martínez, d'aquí a deu anys la producció de cereals haurà desaparegut del camp balear, a pesar que les tones de gra actual, tant de blat com d'ordi, només són suficient per abastir les Illes durant dos mesos. La resta, fins a cent cinquanta mil tones de gra a l'any s'han de dur de fora.

CRISI PRODUCTIVA I CRISI COMERCIAL

I a tot això, la recessió econòmica afecta greument la foravila. Els preus del mercat registren una tendència a la baixa que es va accentuant. El gerent de Mercapalma, Juan Dueñas, ja havia previst l'any passat que la crisi, que perjudica sobretot els productors, també causaria problemes entre els majoristes que obligaria a una reestructuració. De fet aquesta és la paraula màgica: reestructuració, i a tots nivells per adaptar les

produccions a les demandes internes. En aquest sentit s'ha dit moltes vegades que el sector alimentari és el que salva l'IPC (Index de Preus al Consum) amb perjudici d'un sector que veu reduïdes encara més les seves rendes.

Aquesta és en grans trets la situació de la foravila de les Balears, sis anys després de la publicació del Llibre Verd de l'agricultura de les Illes. Aquest informe havia de ser la biblia que guiàs la modernització del camp balear, però no havia previst les reformes que la incorporació d'Espanya en el Mercat Comú produiria. El Llibre Verd suggeria un pacte intersectorial que va fracassar per la incapacitat dels pagesos de fer front a les demandes dels principals sectors consumidors, que trobaven a fora la qualitat i la homogenització dels productes que aquí no sabien crear. Ara, això no obstant, la dinàmica introduïda per la política agrària comunitària ha fet que els pagesos tinguessin necessitat d'agrupar-se i això ha permès entrar en una dinàmica que

La tradició versus Europa

Mallorca i d'Eivissa, però la forta competència exterior, especialment de Califòrnia, ha fet que molts productors abandonassin. La Comunitat Europea subvenciona la plantació d'arbres joves i, sobretot, la substitució de l'ametllar vell per garrovers, dels quals s'espera un millor rendiment. D'altra banda, els garrovers també estan inclosos en el Pla de reforestació que a les Balears pot afectar més de setze mil hectàrees, de manera que els pagesos poden obtenir uns recursos suplementaris encara que això signifiqui un canvi del paisatge de conseqüències imprevisibles per a la imatge de les Illes. En aquest sentit el conseller -qui durant la pre-autonomia va ocupar la cartera de Turisme- veu el perill, però creu que el canvi d'un arbre vell per un jove, en aquest cas garrover, no provocarà cap deteriorament a l'entorn sinó precisament el contrari encara que suposi una minva de l'ametllar tradicional.

facilita la sortida de la crisi. Potser sigui l'hora d'intentar un nou pacte intersectorial o, si més no, d'estendre els contactes entre l'Administració i el sector agrari a la resta de la societat. Al capdavant, la política agrària de les darreries del segle XX s'ha d'enfocar més per la seva rendibilitat social que no per l'estrictament econòmica, encara que aquesta continuï essent essencial per a la subsistència. A les Illes Balears l'agricultura és cada vegada més marginal. La conselleria d'Agricultura ha signat un conveni amb la Universitat per treballar en el doble sentit econòmic i sociològic per tractar de trobar-li solucions que, en qualsevol cas, com diu el geògraf Onofre Rul·lan, no poden passar per l'assimilació sistemàtica de models aliens a la pagesia. "Seria un error -manifestà- traslladar el model de desenvolupament de la costa al Pla de Mallorca". És una advertència que convé tenir present en un moment que se sent a

dir amb massa freqüència que la salvació de l'agricultura només pot venir per l'extensió de l'agroturisme o per la ubicació de polígons industrials a l'interior de les Illes. En qualsevol cas, per evitar la marginació, l'agricultura no té més remei que una integració dins el conjunt de la societat, en el qual cada sector tenguí un paper a desenvolupar harmònicament amb els altres.

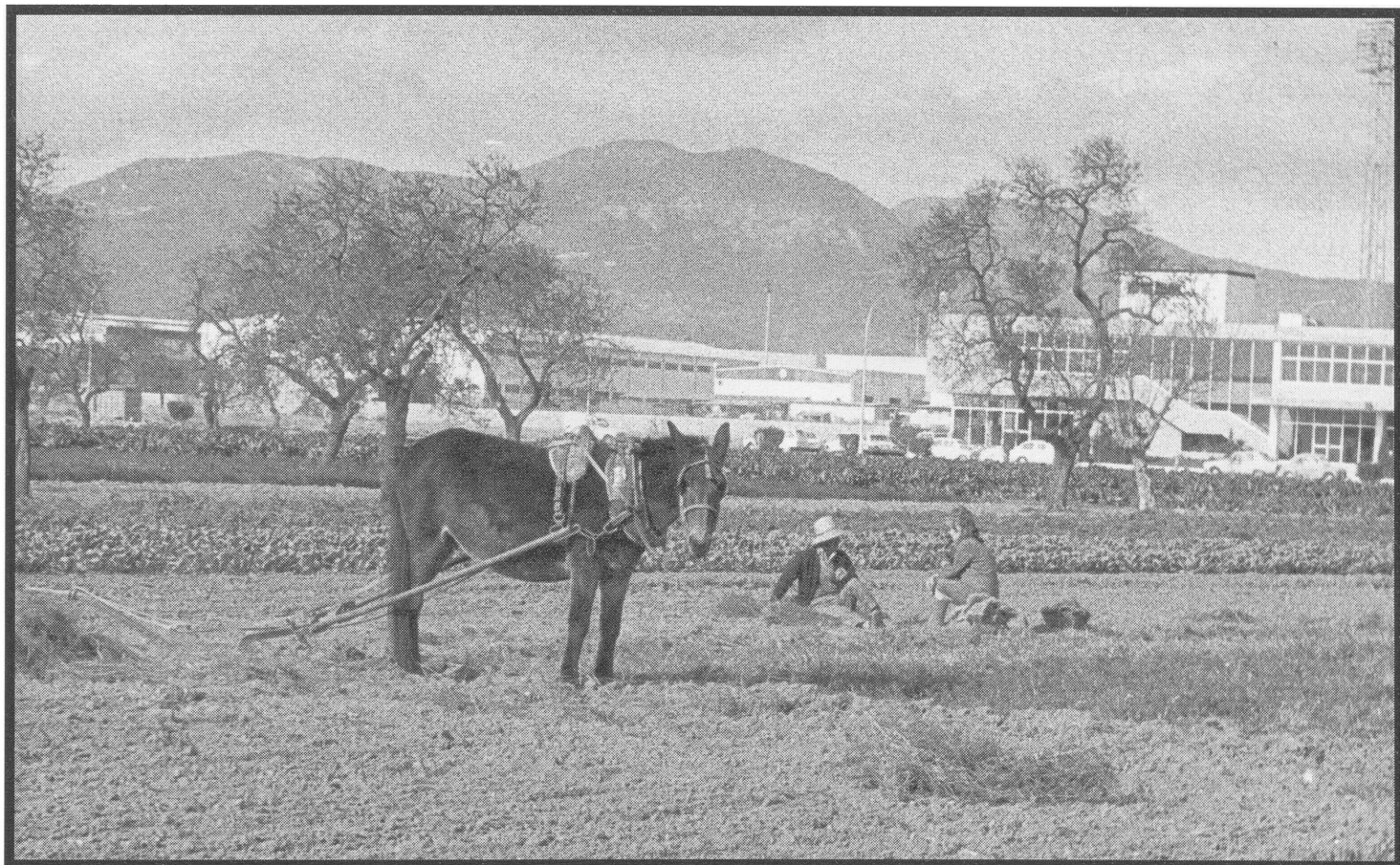
L'AIGUA, UN PROBLEMA SOCIAL

Ara mateix, aquest estiu hem viscut un episodi estrany per al futur agrícola. La societat mallorquina ha abandonat definitivament el projecte de regui de Sa Marineta (Llubí-Muro) en part perquè els pagesos de la zona no havien mostrat excessiu interès per transformar els seus conreus de secà i, sobretot, perquè les necessitats de subministrament d'aigua dolça a Palma i els seus voltants són ja dramàtiques. Les dues terceres parts de l'aigua de les Illes es destinen encara avui al sector primari, la qual cosa dóna lloc a un progressiu sentiment contrari a la pagesia per part de la població urbana. El repartiment de l'aigua forma part de la necessària reestructuració del camp de les Illes de cara a un major aprofitament dels recursos hídrics que implicarà canvis de conreus i, sens dubte, polítiques de compensació dirigides als afectats. Des de fa temps es rega amb aigua depurada al Pla de Sant Jordi i, fins i tot, s'han començat a experimentar reguius d'ametllar amb aigua procedent de les depuradores, però encara no hi ha consciència que la societat és una i indivisible. Cada sector i fins i tot cada individu pensa per a ell mateix, sense aturar-se a reflexionar sobre els problemes que afecten la col·lectivitat i que causen fortes disputes d'interessos. Darrerament es parla molt de la PAC, la nova política agrària comunitària i de les reconversions que obliguen els anomenats

"euroagricultors". En el fons el problema és saber quin és el paper del pagès al món occidental quan l'agricultura deixa de ser una activitat econòmica rendible. Aquest és, precisament, el cas de les nostres illes. La foravila no té un futur clar perquè l'economia agrària s'ha enfonsat en termes generals. Queda, això no obstant, una activitat que, encara que pugui ser qualificada de marginal, és socialment molt important i queden, també, parcel·les econòmiques que malgrat tot poden donar molts de fruits. Els bons preus de l'ametlla d'enguany, per exemple, han fet retornar algunes esperances, de la mateixa manera que múltiples petites i mitjanes explotacions, enfocades empresarialment i amb tecnologia moderna, han començat a definir un nou horitzó, que contrasta amb un pessimisme generalitzat contra el qual s'ha de lluitar.

Si més no el missatge és clar: l'agricultura no pot desaparèixer de la societat. Pot canviar les formes, però no se'n pot prescindir si no es vol deixar de banda un sentiment tan primari com substancial a l'home sense el qual no seria possible una estructuració social estable. I, a més, ningú no dubta que l'activitat foravilera és un valor afegit a l'economia turística de les nostres illes. El paisatge rural, incloses les terres de conreu i els boscos, formen part d'un patrimoni que no es pot destruir i que és, i continuarà essent, en mans dels pagesos. És en aquest sentit que la PAC pot beneficiar amb les polítiques de reforestació, a pesar que també signifiqui un indesitjable efecte d'abandonament sobre d'altres explotacions agropecuàries. En aquest sentit, el Govern balear ha d'intervenir per coordinar les reformes, facilitar la formació dels pagesos i evitar, en definitiva, que les normes de Brussel·les causin una indigestió que, tal com estan les coses, podria resultar fatal per al futur de la nostra foravila.

Ciutat i foravila, una disputa constant

Una conselleria amb moltes branques

Entrevista a Pere J. Morey

per Joana Maria Roque

Pere Joan Morey i Ballester va ser ajudant de direcció a la Televisió Espanyola de finals dels anys seixanta i començaments dels setanta a l'informatiu internacional "Hilo Directo" i a nombrosos programes seriatos entre els quals destaca "El Conde de Montecristo", "Los tres mosqueteros", "Cartas desde mi celda" (la vida de Gustavo Adolfo Bécquer) i un llarg etc. Així es diu de forma gairebé literal al seu "curriculum vitae" llarg. El conseller d'Agricultura i Pesca del Govern balear, té un altre "curriculum" més resumit, però quan la seva secretària el porta, ell diu que vol el més llarg i que els d'ONA ja ho resumirem com creguem més convenient.

Prenc el "curriculum" llarg i quan ja hem acabat l'entrevista, llegeix, per exemple que "des del 1964 i gràcies a l'amistat que l'unia amb el catedràtic de Geologia i Cristal·lografia, Luís Miratvilles Torres, entrà a formar part d'un equip de joves que donaven les primeres passes en la divulgació científica per televisió". Varen fer programes com

"Visado para el futuro", "Época" o "Las fronteras de la Ciencia".

Pere J. Morey també va fer treballs especialitzats sobre com actua la insulina en els casos de diabetis juvenil, a la facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona i a un hospital de Dinamarca. Després va haver de fer el servei militar a un destructor de l'armada i quan ja l'havia acabat, tornà a Barcelona, on col·laborà a programes com "El Conde de Montecristo" i a finals de 1971 va deixar TVE per començar a treballar al grup periodístic i al setmanari

"MUNDO". Organitzà debats i quan tornà a Mallorca a 1973, per mor de la greu malaltia del seu pare, va continuar organitzant debats a IBEDE.

A 1997 va ser elegit parlamentari per UCD. Va col·laborar a la transició entre l'antiga Diputació i el CGI, en consell pre-autonòmic. Segons es diu al curriculum "llarg", "juntament amb el representant del PSOE, Josep Moll Marqués organitzà l'acte al castell de Bellver de la formació del Consell General Interinsular".

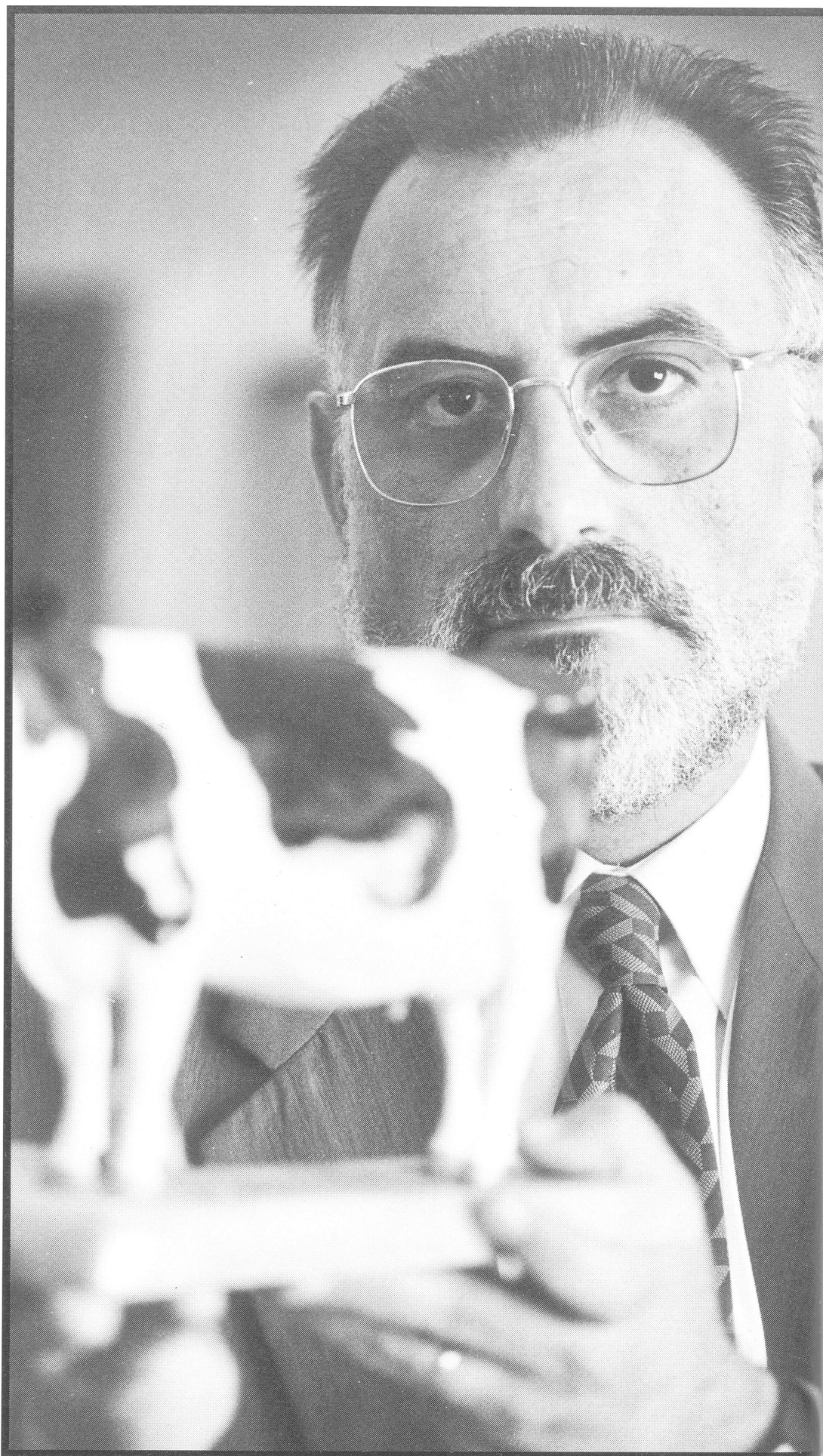
Pere J. Morey va néixer a Palma l'any 1941. Realitzà els estudis primaris i secundaris al col·legi de la Immaculada dels germans Maristes. A 1965, va obtenir la llicenciatura en Farmàcia per la Universitat de Barcelona. I a través d'un catedràtic d'aquesta Universitat, va començar a col·laborar en una realització de programes de divulgació científica a l'única televisió que hi havia a aquells moments a Espanya. A 1969 va ser nomenat secretari de programes de TVE-1, TV2 a Barcelona. A finals de 1971 es va incorporar al grup editorial "Mundo". Dos anys després es va incorporar a IBEDE (Institut Balear de Direcció Empresarial), creat per ASIMA. Va resultar elegit a les eleccions de 1977 per UCD. Després va ser conseller d'Indústria, Adjunt a la Presidència i de Turisme del CGI. A 1982 va deixar UCD i es va dedicar a la creació i consolidació d'UM. Va ser regidor de l'Ajuntament de Palma.

A 1991 va intervenir directament a la preparació del pacte PP-UM. I quan aquesta coalició obtingué la majoria absoluta, el president Cañellas el confirmà al seu càrrec de conseller d'Agricultura i Pesca. A 1992 va ser expulsat d'UM per expedient disciplinari i, ara per ara, segons el seu curriculum oficial, "es manté independent dins la coalició PP-UM en el Parlament".

Va esser conseller d'Indústria i de Turisme del CGI. I quan UCD es va enfonsar, es va fer d'UM. Va ser secretari general d'aquest partit entre finals de 1982 i principis de 1985. Després va intervenir a la preparació del pacte electoral entre el PP i UM. A les eleccions de 1991 va esser elegit diputat del Parlament balear i, més endavant, nomenat conseller d'Agricultura pel president Cañellas. Ara, sobretot, es preocupa de l'organització dels nostres camps, paisatges i renda agrària. Alguna vegada ha dit que ell veu "l'aura" de les persones, una cosa màgica que segurament li donaria èxit si alguna vegada hi hagués una televisió balear i ell presentàs un "reality show".

- En els darrers mesos, l'ajuda als productors de llet s'ha plantejat com un dels objectius prioritaris del Govern balear.

- Sí. El tema de la llet a Mallorca i a les Illes en general, és realment complicat. Per dir-ho d'alguna manera, no ens trobam al millor lloc del món per fer llet. Tenim problemes d'aigua i poques pastures naturals, però els pagesos s'han encaperrotat a continuar produint-la i s'ha hagut de fer un esforç d'inversió en maquinària, sanitat animal, millora genètica i tecnificació del pagès. A aquests moments, amb un seixanta per cent de les vaques que teníem fa deu anys, produïm més que fa deu anys. Estam en bones condicions per produir bona llet. El que passa és que els costos, per tot això que he explicat, necessàriament són elevants. I hem pogut passar el "rubicón" que podria representar l'establiment de quotes per part del Mercat Comú, però mai no podrem passar el "rubicón" de la prohibició de subvencionar el transport del menjar dels animals. Estam necessàriament abocats a un sistema de costos alts de producció i, per altra banda existeix un quasi monopoli d'industrialització d'aquesta llet. Per això varem haver d'intervenir el 91 per salvar el sector i haurem de tornar intervenir ara. Però la problemàtica de la

llet és nacional. El govern de Galícia, per exemple, va invertir mil milions de pessetes per salvar una indústria que, a la fi, va fer fallida.

- *Invertir en quin sentit?, fent què?*

- En el sentit d'assegurar que els ramaders que lliurin llet, la cobraran.

- *Vol dir que ara per ara, els ramaders lliuren la llet i no la cobren?*

- Clar. Ara duen quatre mesos lliurant-ne sense cobrar. I no volem tornar a trobar-nos com ens vàrem trobar l'any 91, quan vàrem haver de fer un esforç enorme per poder pagar els ramaders un vuitanta per cent del deute que teníem amb AGAMA quan va fer fallida.

- *I ara què pensen fer?, subvencionar AGAMA?, subvencionar els ramaders?, constituir una altra indústria?*

- No, res d'això. Nosaltres continuem creient que les empreses privades han d'estar en mans dels empresaris privats i només en casos d'emergència, es justifica que els bombers peguin una potada a la porta. La nostra idea és tornar a recuperar totalment o parcial les accions que vàrem vendre en el seu dia i tornar-les donar o vendre a algú que es vulgui responsabilitzar de la gestió d'AGAMA.

- *I ja saben qui pot ser aquest "qualcú"?*

- Ara per ara, no.

LES SUBVENCIONS

- *Quins criteris generals segueix el Govern balear per concedir subvencions o per gestionar les que vénen del govern de l'Estat espanyol o de la CEE?*

- Hi ha cinquanta-dues línies diferents de crèdit. Unes són primes, com, per exemple, la prima de l'ovella -tantes ovelles tantes pessetes. Altres són transferències de capital. És a dir, si una persona vol invertir per millorar la seva explotació, ella posa setanta, i nosaltres o l'Estat el trenta per cent que manca. També hi ha altres ajudes per afavorir determinades actuacions que es consideren favorables, com per exemple el grau de comercialització en comú dels productes agraris, per la qual cosa es concedeixen ajuts, per capitalitzar cooperatives o societats que facin això. I si, per exemple, es considera convenient emprar productes fito-sanitaris no-contaminants, s'ajuda els agricultors que ho fan.

En definitiva se segueixen tres línies d'actuació. En primer lloc s'intenta mantenir el pagès en el seu medi rural i, per diversos sistemes se li transfereix una renda no tant per produir com per ésser pagès. En segon lloc se subvenciona la producció d'aliments de qualitat que, a la vegada, siguin compatibles amb el medi natural. En tercer lloc també s'intenta la diversificació de les fonts de la renda agrària. Si el petit productor no guanya a bastament amb la seva producció agrícola, es fomenta que tenguin altres feines com, per exemple agroturisme, prestació de

serveis turístics o creació de productes no agraris com, per exemple artesanía. Totes les ajudes que es concedeixen des de la conselleria d'Agricultura poden entrar a qualsevol d'aquests calaixos.

- *I als tres a la vegada?*

- També és possible.

- *Bé. Vostè parla del pagès. Què s'entén per pagès?, el propietari de la terra, el que...*

- El pagès és el titular de l'explotació, o sigui el que gestiona un material com maquinària, terra i capital per produir uns béns. I una explotació agrària no és un tros de terra. És aquella que amb un capital, un temps i un esforç de feina obté un rendiment comercialitzable a un mercat. Si un senyor compra una finca per sembrar ametlers i tenir-hi un poni per al seu fill, té una finca, però no té una explotació. Sempre s'ha d'explotar amb el que s'anomena "fines de mercado".

PACTE AGRICULTURA I HOTELERIA

- *S'ha parlat molt de cercar el mercat dels establiments hotelers de l'illa. Vostè ho ha dit alguna vegada. Això és possible? Com es pot fer? S'ha de competir en preus, en qualitat, en imatge?*

- Això és possible i crec que la nostra equivocació va ser plantejar aquest tema quan la situació no era prou madura. El que es va denominar "pacte intersectorial" que és el pacte entre l'agricultura i l'hoteleria, va fallar per la desvertebració del sector agrari. El mercat turístic necessita que se li subministrin quantitats constants i homologables de productes frescs. I si existeix un sistema de classificació, després queden uns productes que no han estat classificats o escollits, per exemple pel seu tamany. Per exemple, si es rebutja un vint per cent de les taronges que es produeixen o s'ha de pagar més per les que s'han escollit o les altres també han de tenir una utilitat industrial o el que sigui. També s'ha de procurar que els agricultors facin productes adequats al mercat. Per dir-ho més clar, vostè sap que un reactor nuclear per començar a funcionar ha de menester una càrrega mínima. I si a cada un dels sectors, hi ha un mínim de persones i de capital capacitats per envestir aquestes dificultats, la connexió entre agricultura i turisme és perfectament possible i rendible. Però hi ha d'haver necessàriament el que es diu la "massa crítica". Tres o quatre o cinc "deslabazados" no ho fan.

- *Però, aquesta "massa crítica", s'ha de constituir per ella mateixa o l'Administració hi té res a veure?*

- L'obligació de l'Administració és crear el "caldo de cultivo" per fer que això floreixi i remoure les dificultats que hi ha per a la constitució d'aquesta "massa crítica". El que no pot fer mai l'Administració, ni aquesta ni cap altra, és lluitar contra l'individualisme o contra això que passa tant que sovint se sent dir "si hi ha aquest jo no hi entr". I moltíssimes vegades bones idees, bons projectes no es duen a terme per qüestions personals i bastant doïdes. Ara, la meua impressió és que el

tema ha començat a posar-se en marxa a alguns sectors com l’ametlla, la garrova, els cítrics o la fruita dolça. I a poc a poc esper que sigui factible aconseguir coses com una marca de qualitat controlada de la carn de vedella que garanteixi una carn sense hormones o una marca de qualitat de la carn de xot i, en definitiva, anar vertebrant i especialitzant els sectors. És a dir, l’agricultura tradicional, la que feien els nostres pares, es basava en l’energia biològica i el policultiu. Era basada en l’agricultura que venia dels braços i de les bèsties i del policultiu. Era una agricultura per assegurar sobretot, l’auto-abastiment alimentari de la família i anar després al mercat.

- I ara, què han de canviar els fills d’aquells pares dels quals vostè parla?

- S’ha d’anar a sistemes de conreu més especialitzats, la qual cosa augmenta el risc, ja que, si per exemple sols es produeix llet, quan AGAMA fa un etxem, tu estàs constipat, però al mateix temps no hi ha altra sortida ja que no és possible produir llet de qualitat si no hi ha una tecnificació i una preparació. I no és possible voler treure un bon preu dels melons, si no es fan d’un determinat tipus. Tampoc no ho és pensar que els hotels consumiran pollastres de tres quilos que són els que consumim molts a casa nostra. Els hotels consumeixen pollastres d’un quilo i mig. Llavors, s’ha d’anar a l’especialització i això vol dir tecnificació, maquinària i capital.

ELS PAGESOS QUE MANQUEN

- Vostè parla d’una agricultura basada en els braços i les bèsties que s’ha de canviar. Això vol dir reduir el nombre de persones que treballen al camp?, continuar amb el mateix nombre de persones i més tecnologia?, què vol dir exactament?

- És un problema de “reciclatge del parc”. És a dir, la gent que ha quedat al camp té una mitja d’edat superior als cinquanta-cinc anys i, físicament, té problemes per poder-se adaptar a una agricultura moderna. Això en primer lloc. I, en segon, en aquests moments, nosaltres estam per davall la mitjana europea en població agrària. Tenim devers un quatre per cent de la població activa que treballa a l’agricultura, a Europa és el set per cent i a Espanya és el tretze per cent. Per tant, Espanya ha d’adoptar i ha adoptat una política de reducció de la quantitat de gent que hi ha al camp i nosaltres hem de fer la política contrària perquè no podem baixar més. En conseqüència, la política agrària que convé macro-econòmicament a la resta de l’Estat espanyol, és la medecina contrària a la que ens convé a nosaltres. I aquí està la meva batalla per fer entendre al ministeri d’Agricultura que hem de dur endavant una política agrària a la qual la producció d’aliments sigui la qüestió menys important i que allò principal sigui mantenir una xarxa social suficient a les zones rurals, una prestació de serveis per evitar que la gent fugi i, sobretot, donar més importància a l’agricultor com a cuidador del paisatge i del medi ambient. Jo sempre deia al ministre Solbes que nosaltres tenim un sistema agrari més paregut al de certs “lands” alemanys que a la resta d’Espanya.

- Aquí entram també en el problema de l’aigua. Vostè, com l’entén?

- Clar. El problema de l’aigua és el més greu que tenim a les Illes i sense aigua no hi ha agricultura moderna.

- Ni paisatge...?

- No. Tampoc no hi pot haver paisatge.

IDEES PER REPARTIR L’AIGUA

- Quina seria la millor política per repartir l’aigua a Mallorca?

- Crec que hi haurem de posar molta imaginació, molta tecnologia per estalviar aigua... Fa poc em deien que el satèl·lit havia detectat un riu d’aigua a dins la mar, entre Mallorca i Menorca. A aquests moments hi ha algunes experiències de pagesos que són significatives. Es construeixen petits embassaments i sistemes de recollida d’aigua. A la Península, per exemple a València, hi ha societats de regants que funcionen fa dos-cents anys i han de restringir l’aigua. I a les Illes, que no tenim rius, la prioritat número u ha d’esser l’abastiment d’aigua. Per això creim que les zones que tenen els aqüífers salats han de canviar els seus conreus per altres amb inferior requeriment hídric i hem d’aprofitar les aigües de les depuradores per produir el menjar dels animals i arbres fruiters. Per exemple, si a Campos es deixàs de cultivar i per tant regar l’alfals i se sembrassin oliveres que sols necessiten dos recs a l’any i els alfals es produïssin a Sant Jordi, al pagès de Campos, li sortiria el menjar de les vaques molt més barat, podria treure després de dos o tres anys un rendiment de les oliveres i no se salarien els aqüífers. És a dir, hem d’aplicar solucions imaginatives i puntuals per resoldre aquest greu problema.

- Però la gestió de l’aigua, ha d’estar en mans privades o ha de dependre de l’Administració?

- Jo crec que quan les necessitats de la comunitat depassen un determinat grau, el bé públic, ha d’estar per damunt del bé privat i, en conseqüència, si s’ha d’arribar a un sistema de gestió pública de l’aigua per garantir l’abastiment als nuclis poblats, s’haurà de fer.

LA RENDIBILITAT DELS CONREUS

- En resum, quins conreus creuen que poden resultar rendibles a les nostres illes?

- Pens que no existeix una sola solució per a l’agricultura, sinó que hi ha una suma de petites solucions que depenen molt de la terra i de les condicions climàtiques i no tant de la tecnologia, que es pot aprendre o del capital que

es pot trobar, però, en definitiva, cadascú, cada empresari agrícola, cada explotador ha de prendre una decisió sobre què ha de produir. I sobretot, amb qui es junta per vendre-ho, perquè la clau de tota l’agricultura és la comercialització. Cultius poc rendibles com els cereals poden esser rendibles per a una determinada terra. Ara, tal volta, el que hem de fer a la marina de Lluçmajor és abandonar aquest mateix conreu i convertir les terres en “Cáceres”. Per tant cadascú ha d’escollir què fa i ho ha de fer d’una manera especialitzada i, sobretot ha de decidir com ho ven i com ho cobra.

- I la conselleria d’Agricultura, quina funció té?, tramitar subvencions, assessorar, quina?

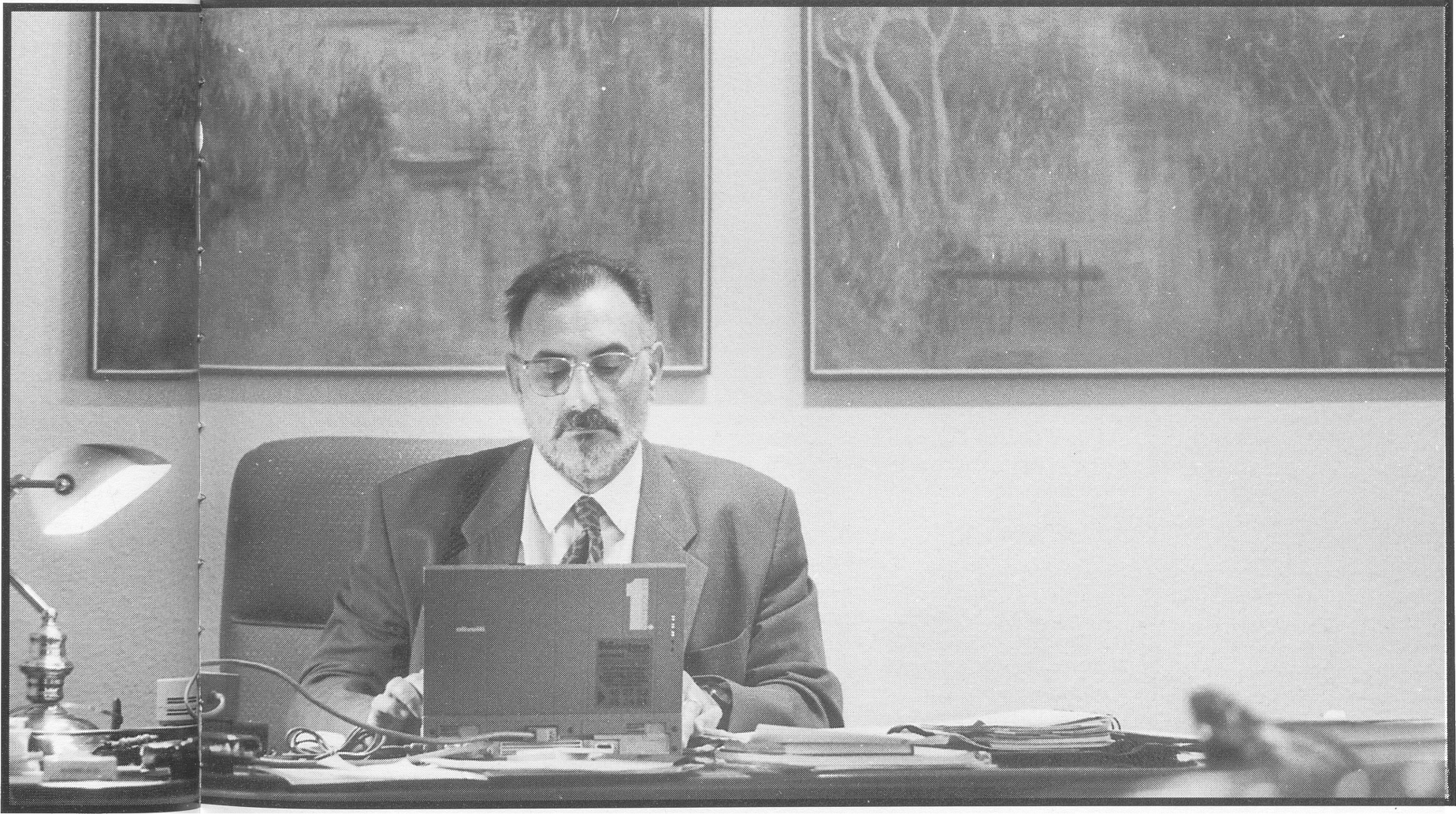
- Una triple funció. El ministeri d’Agricultura antigament, o sigui, a la República, es va dir “ministerio de Fomento”. O sigui, té una funció administrativa que significa vetllar perquè les coses es facin segons la llei. Si un senyor vol tallar pins hi ha d’haver algú que els marqui, si un altre vol pescar, algú li ha de donar una llicència, si algú vol classificar les taronges, hi ha d’haver sistemes per fer-ho, etcètera. Però la part administrativa cada vegada és menys important. Després hi ha una part que és d’inversions en infraestructures. L’empresa privada mai no hagués pogut fer l’embassament d’aigües depurades que hi ha a la carretera de Manacor, al Pla de Sant Jordi, o gastar tres mil milions de pessetes en

l’amillorament de camins rurals com ha fet aquest Govern. És a dir, hi ha una funció de creació d’infraestructures, que malauradament i a causa de les dificultats pressupostàries, cada vegada es veu més reduïda. I la tercera funció, que, cada vegada té més importància és la de prestació de serveis. Per exemple, és necessari donar formació especialitzada, ajudar el pagès a dur endavant la comercialització en comú, ajudar-lo a convertir la seva finca en una empresa, etcètera, etcètera. Nosaltres, a través dels nostres serveis, ensenyam al pagès com ha de fer la declaració de l’IVA, com pot estalviar si compra gra que sigui barat al mercat internacional. Cada vegada més la prestació de serveis es farà a través d’empreses públiques.

EMPRESSES PÚBLIQUES

- I les que hi ha ara són les adients. Se n’haurien de llevar?, se n’haurien de posar més?, ja està bé com està?

- Tenim les que hem de menester. I estan sectorialitzades. SEFOBASA té i tindrà un paper cada vegada més clar a la lluita contra incendis i per a la reforestació. SEMILLA es dedica, sobretot a l’agricultura. L’Institut de Biologia Animal, a la ramaderia, i SEAMASA, a la pesca. Aquestes són les branques de la conselleria. I crec que, de moment estan ben organitzades i responen a les necessitats de la societat balear.

Mil pagesos per a l'any 2000

Entrevista a Antoni Garcías

per Joana Mª Roque

Antoni Garcías sap cavar i sembrar, encara que, ara per ara, sols s'hi dedica quan té vacances al Senat. Fora de l'entrevista em diu que sovint va al mercat i em repeteix que les tomàtiques holandeses es venen més cares sols per la presentació, encara que les mallorquines siguin molt millors. No deu haver fet mai un pa amb oli amb tomàtiques d'Holanda i li deuen agradar més unes sopes mallorquines ben fetes que un "bisqué". Té un xerrar mallorquí de foravila amb poques modulacions de veu i moltes paraules, com si sempre parlàs a espais oberts. Segurament també sap jugar a "truc", però no crec que hi posi molta polissoneria. A vegades deu perdre davant els homes més vells de la ruralia mallorquina.

Ja no és un pagès jove. És un jove senador que ve de la pagesia. I diu que seria un èxit i un objectiu polític que d'aquí a deu anys hi hagués mil pagesos joves a Mallorca que fessin productes de qualitat amb bons canals de comercialització. No parla de socialitzar la terra. Parla d'ajudar els que la treballen i de cercar sistemes per evitar que les ajudes de les diferents administracions sols siguin per als propietaris. És un home d'esquerra que deu haver cantat més vegades "La Balanguera" que "La Internacional".

- Darrerament la CEE ha imposat una sanció de cent setanta mil milions de pessetes a Espanya per haver sobrepassat la quota lletera. Com valora en conjunt la incidència política comunitària en temes d'agricultura?

- Bé, nosaltres tenim una agricultura amb unes particularitats de petita explotació a tota Europa que la fan difícilment competitiva amb unes explotacions com poden ésser les americanes o les australianes, però ens interessa mantenir-la. I l'única via per poder-ho fer és donar una renda als pagesos. Per dur endavant aquesta política de manteniment de renda i també de preus, abans se subvencionaven determinats productes continentals com els cereals o la llet i no els

productes mediterranis que mai no varen tenir preus de garantia. Malgrat això, en els darrers anys, devers dos milions de productors agraris han abandonat l'agricultura. És a dir, quan es va constituir la CEE, des del principi de mantenir aliments per a tots i renda per als agricultors, va procurar defensar els productes dels països que la formaven. Això va provocar que les explotacions de la CEE es fessin cada vegada més grosses. Hi va haver un moment determinat en el qual la pròpia tècnica va fer que els preus fossin sempre rendibles i que l'únic que s'hagués de fer fos mecanitzar més o posar noves tecnologies, la qual cosa va provocar una quantitat d'excedents impressionat. I llavors va començar una política d'establir quotes de producció en la llet i en altres productes per evitar aquests

Antoni Garcías Coll va néixer a Lluçmajor a 1956. Casat, una filla. Ingressà al PSOE a 1976. A 1977 fou elegit secretari de les Joventuts Socialistes de les Illes, càrrec que ocupà fins l'any 1979. També participà a la formació de la Unió de Pagesos de Mallorca. Ha treballat en el cooperativisme agrari i ha estat el secretari de la Federació de confraries de pescadors de Balears.

A l'any 1983 va ésser elegit diputat del Parlament de les Illes Balears i conseller del Consell Insular de Mallorca, entitats a les quals es va ocupar dels temes d'agricultura i pesca.

Des de l'any 1986 és Senador per Mallorca i des de 1987 ocupa la Secretaria General de la Federació Socialista de Mallorca.- PSOE.

excedents que costaven molts de doblers als ciutadans comunitaris. Durant aquest temps, Espanya va entrar a la CEE amb una quota adequada a aquells moments i que, a la vegada va provocar una pujada molt alta del producte llet, que, a més a més s'havia de nivellar. Això va fer que els mateixos productors espanyols augmentàssim la quota i, com a conseqüència que ens posassin una sanció. Ara es renegocia una nova quota i a la vegada es demana que es rebaixi la

sanció. Jo crec que s'aconseguirà i també és cert que quan s'estabilitzi el preu fins i tot a la baixa, no tornarem passar la nostra quota.

- *Però si es respecta la quota, sobrarà llet i això per la força ha de resultar perjudicial per als productors de llet o per a alguns d'ells.*

- Sí, sobretot per a les petites explotacions, que ara per ara,

tampoc no tenen rendibilitat. I això provoca que molts de productors hagin d'anar a l'atur o a d'altres sectors.

AGRICULTURA I PIB

- *El sector primari o l'agricultura, cada vegada va més enrera a la nostra comunitat. Com ho entén?*

- Hi va. Hi ha molts de propietaris de terres que, avui en dia no

són un actiu a l'agricultura i tenen les seves rendes de mantenció d'una altra part. El nostre sector agrari no arriba a un dos per cent del PIB.

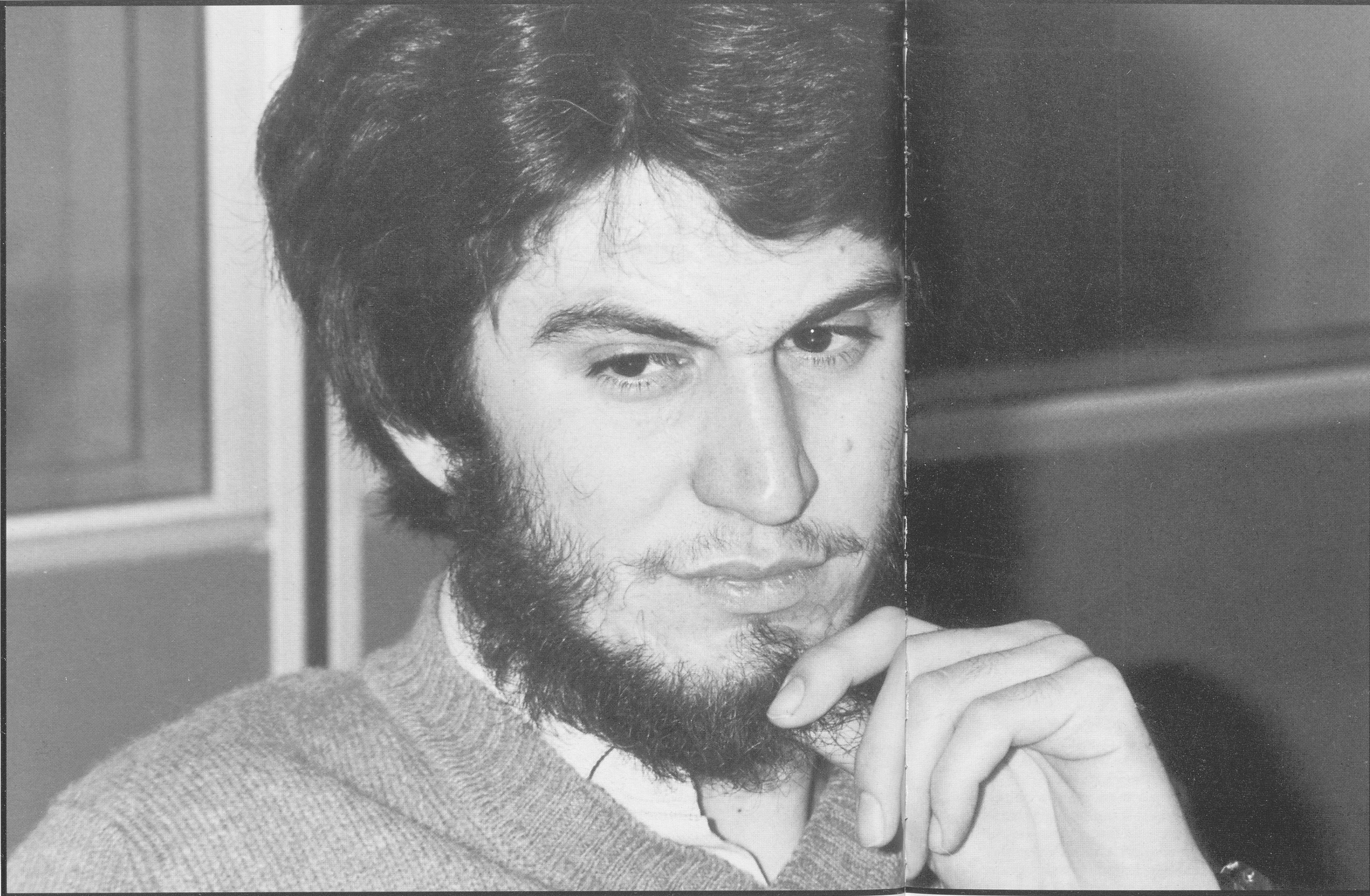
A més a més si fa deu anys, teníem producció agrària cent, el cinquanta era agricultura i l'altra cinquanta, ramaderia. En aquests moments, tenim devers el seixanta que és agricultura i devers el quaranta que és ramaderia. És a dir, molts dels que abans feien vacú, avui en dia fan hortalisses i això també provoca un excés d'aquest producte. És a dir, crec que aquestes polítiques comunitàries haurien d'anar acompanyades d'unes rendes per a les petites explotacions, però això no s'ha aconseguit encara que Espanya, al seu moment, ho va defensar. I, és clar, són les explotacions petites les que es veuen forçades a abandonar.

- *I això, té solució?, les cooperatives poden ser alternativa?*

- Bé, jo he treballat molt de temps a les cooperatives i ara ho veig millor que mai. A la CEE tot el sistema cooperatiu és molt avançat, sobretot a Holanda i a Alemanya per tal de concentrar produccions. Però he de lamentar que a la nostra comunitat autònoma s'hagi jugat amb les cooperatives. Per exemple, quan va caure la de Sa Pobla semblava com si s'hagués enfonsat el món. I tots sabem que aquesta cooperatiu podia caure. Crec que els nostres governants han jugat a les SAT o Societats Agràries de Transformació, que no són realment cooperatives, encara que concentren producció. Les cooperatives van a garantir un preu millor per als mateixos productors. I jo les veig millor que mai. A nivell de Balears, si abans eren totes deutores de banc, avui en dia estan totes sanejades. I això també es deu, en part, a una política adequada de la CEE.

- *Alguns sectors de la societat illenca diuen que mantenir la nostra agricultura no es rendible...*

- Bé. Aquí hi ha dos temes. Sembla molt poc que el nostre sector agrari sols arribi als dos per cent del PIB, però no ho és tant. Ve a ser la mitjana dels Estats Units i de la Comunitat Europea. Ara, això significa que s'ha d'abandonar l'agricultura o que hem de fer polítiques per assentar-la?, i com ho feim? Ho podem fer de dues maneres: amb una política autàrquica o amb la CEE. I crec que s'ha de fer amb plantejaments europeus, i intentar aconseguir el màxim d'ajudes de la CEE, però, a la vegada, amb un acord de tota la societat mallorquina per l'interès que pot tenir l'agricultura a les nostres illes. Hauríem de poder fer produccions per a la nostra comunitat, o sigui, les Illes i que fossin de qualitat. Jo no estic d'acord que haguem de produir a preus barats per a la nostra hoteleria. Mai no podrem competir amb comunitats que tenen l'aigua molt més barata que nosaltres. Què ens falta aquí? Aferrar-nos a tot el que són les polítiques de la CEE per defensar aquesta qualitat i l'associacionisme. També hauríem d'estar en contacte amb les gran cadenes per fer que el nostre producte arribi al consumidor. Manquen canals de comercialització per als productes mallorquins. Per exemple, les tomàtiques d'Holanda són més cares que les mallorquines sols per la presentació. És aquí on hi ha d'haver el treball de la Comunitat Autònoma. En conjunt s'han de dirigir els nostres productes cap al consumidor d'aquí i amb productes de qualitat i donar

ajudes per a l'exportació dels excedents.

També hem de fer polítiques per mantenir la gent jove al camp. Si d'aquí deu anys tenguéssim mil pagesos joves, seria molt positiu. No ens podem aferrar sols a les subvencions que vénen de la Comunitat. També hem de fer polítiques actives. Si no és així, els propietaris viuran de les subvencions i el PIB anirà davallant i si arribam sols a un 1 per cent del PIB, serà un desastre per a la nostra comunitat.

“FER PAISATGE”

- Així, l'agricultura, segons vostè no s'ha de mantenir tan sols per “fer paisatge” o per tenir l'interior de la illa de Mallorca “com un betlem”.

- Hi ha una cosa clara, necessitam que els altres sector col·laborin per al manteniment de l'agricultura, però no crec que el pagès tan sols hagi d'esser un protector del medi ambient, encara que la societat també li pot donar un plus perquè ho sigui. L'activitat no es pot restringir, per exemple a donar un milió de pessetes per al manteniment dels marges als pagesos joves, ja que molts abandonaran aquesta activitat. Quan parl de polítiques actives, vull dir mantenir l'agricultura i que no es fassi sols a temps parcial i sense innovacions. L'agricultura és i ha d'esser dinàmica. Necessitam que hi hagi un passar doblers del sector terciari al sector primari, però no sols amb la finalitat del manteniment del medi ambient. També per a una rendibilitat econòmica. Com dèiem, el percentatge del PIB és el dos, però a molts de pobles, quan ha caigut l'agricultura, han caigut els tallers mecànics i ha caigut tot.

- I aquests productes autòctons o de qualitat dels quals parlava abans, en concret quins serien?

- Tota l'horticultura, ramaderia ovina, intentant treure els xots que per ventura sobren cap a defora i, a més a més podríem jugar molt amb els productes mallorquins. Els catalans ho fan i no són illes. Però és clar, hi ha d'haver un control de qualitat i el nostre poder adquisitiu ho permet. També hem d'anar a la producció ecològica o biològica que encara podem mantenir, sobretot a zones de regadiu que es posen en marxa a pobles com, per exemple Montuïri o Sant Joan a les quals la terra encara no és contaminada.

- Aquí, a Mallorca, també hi ha el tema dels amitgers, que posen el treball, mentre que els propietaris sols posen la terra. Això es pot mantenir a una política comunitària que subvenciona els propietaris?

- No hem d'oblidar que la CEE la varen fer governs de dretes i el sistema de subvencions no estava gens lligat a l'aportació de treball. Així com a la Península el propietari de les vaques, és el propietari de la llet, aquí no, i s'ha hagut de donar la quota a dos titulars. I això és un tema important. Aquí els amitgers tenen tots els riscos empresarials i després “passen comptes”. Per tant, en el nostre cas, les subvencions haurien d'anar més lligades al treball i no sols a la propietat. També crec que s'haurien d'afavorir les petites explotacions i que sempre s'hauria de mantenir la diferència de ser explotador agrícola a títol principal.

- Què vol dir exactament esser “explotador agrícola a títol principal”? Un agricultor que fa feina al camp durant mitja jornada o que es dedica a altres activitats, ja no ho és?

- Un que té una propietat agrícola i no hi treballa, no pot tenir el mateix tractament que un altre que la té com a activitat principal com a agricultor. I això es defineix en el fet que el setanta per cent de les seves rendes vinguin de l'agricultura. O sigui, s'ha de primar el que viu sobretot de fer de pagès. I a nivell de tota Espanya supòs que ara sortirà un estatut d'explotació familiar i d'activitat principal que suposarà un plus per aquest tipus d'activitat.

- Ara es parla molt de formació professional per a tots els oficis. També és necessària al món de l'agricultura i la ramaderia?

- Sí. A la reforma del sistema educatiu hi ha la fórmula de mòduls i segurament es posarà un mòdul d'horto a Sa Pobla i de jardineria. I pensem que hi ha una gran quantitat de petits explotadors que fins i tot no vénen del sector primari. Necessitam formació, però el que més em preocupa no és que es pugui obtenir un títol, sinó que es pugui tenir una formació continuada i que els joves que s'incorporin hagin rebut una mínima formació. Per exemple, els cursos que fa la Unió de Pagesos a aquests moments, tenen molta acceptació. O sigui, crec que, sobretot, és important que hi hagi una formació continuada.

- Vostè mateix deia que no havíem parlat de jardineria, parlem-ne.

- De bell nou ens trobam amb el tema de la comercialització. I els holandesos i els israelians són els que dominen tot el mercat de les flors. Tenen els grans centres de venda, els canals de comercialització... i si es vol comercialitzar aquest producte, s'ha de pactar amb ells. I ara, per exemple, es lloguen terres per la zona de Llucmajor perquè ja s'han cremat les terres d'Almeria, amb tanta química. Avui en dia, per ventura manca formació per a saber produir flors. A més a més no les sabem comercialitzar i les poques que es fan, es redueixen al mercat d'aquí. A vegades s'ha parlat de fer un mercat de flors per intentar concentrar tots els que fan flors a Mallorca, però no ha anat endavant.

LES AIGÜES

- A Mallorca hi ha poca aigua i moltes opinions sobre com s'ha de repartir. Hi ha qui diu que destinar-la a l'agricultura és una espècie de luxe. Vostè que opina?

- És un tema importantíssim per a tots els sectors econòmics. Els sistemes de rec que abans s'utilitzaven, ara s'han abandonat bastant. Es procura estalviar al màxim possible, però hi ha un sector vacú que encara consumeix molta d'aigua. I també tenim tota una aigua que no utilitzam gens i que tiram a la mar. No s'hauria de tirar cap aigua a la mar que no fos reutilitzada, encara que fos necessari anar a un tercer grau de reutilització. I tots els ajuntaments ho haurien de tenir previst a un pla conjunt de la Comunitat Autònoma que no pensàs tan

sols en els camps de golf. No hem de tudar gens d'aigua, però hem de fer un pla conjunt de tots els sectors econòmics.

- *Però, quin pes pensa que hauria de tenir l'agricultura a aquest pla conjunt?*

- No tenir-la en compte suposaria carregar-nos una part important de la nostra cultura. El que s'ha de fer és unificar l'aigua a nivell de Mallorca i repartir-la a cada un dels sectors per la seva necessitat.

- *Això, no pot ser molt car?, i si ho és, qui ho ha de pagar i de quina manera?*

- Racionalitzar els recursos no ha sortit mai car. I el preu que té aquí l'aigua, si tenim en compte les nostres reserves, és baratíssim en comparació amb països com França mateix. Per exemple crec que a aquests moments seria molt més rendible pagar l'aigua de Sa Costera que la de Sencelles, encara que de moment sortís més cara, per poder estalviar aigua per al futur. Hem de gastar, sobretot, l'aigua excedentària i que sabem que es tuda i això ho podem fer amb un control únic de tot el que és l'aigua a Mallorca. I si es pot fer un pla hidrològic a tota Espanya, no es pot fer un pla a la nostra comunitat?, amb un criteri que no sigui que comandin els aigua-tinents ni un ajuntament o l'altre. I això són les coses que ens poden fer comunitat o poble. I al cap i a la fi, és un tema de voluntat política. I els que podríem anomenar "aigua-tinents" són un poder.

CACIQUISME

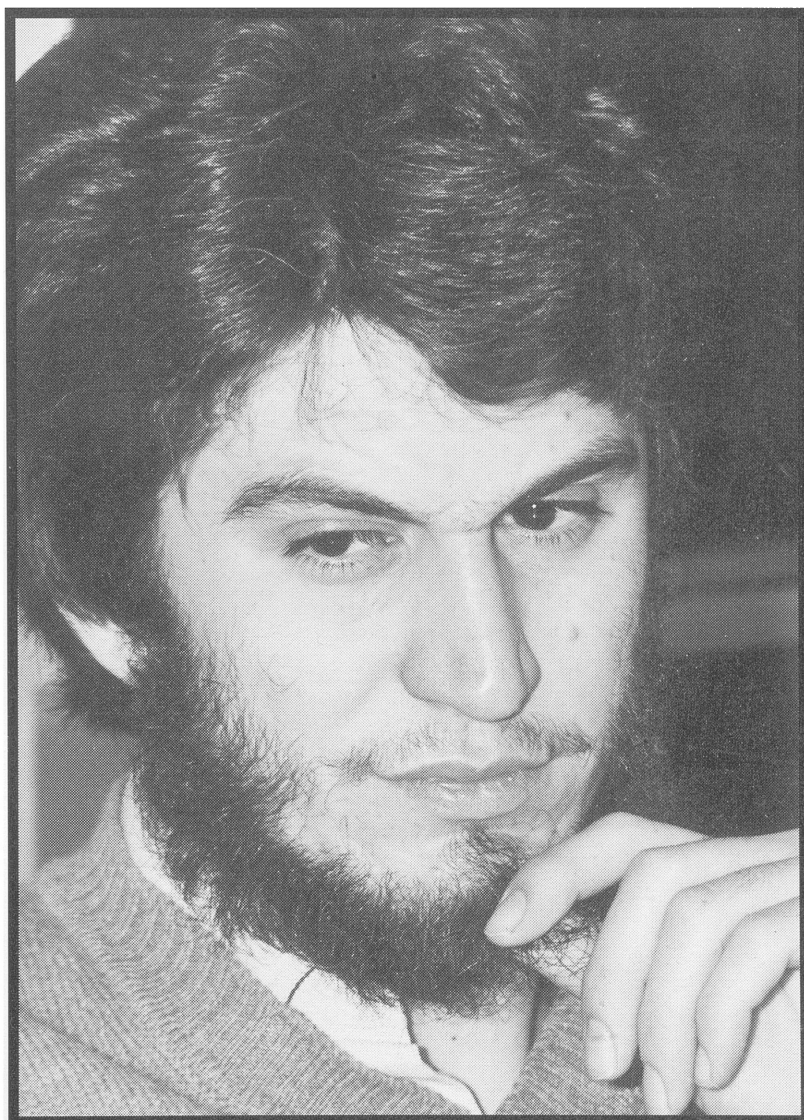
- *És cert que la part forana de Mallorca és una societat sobretot conservadora?*

- El caciquisme a la part forana ha estat important. I encara s'utilitzen els termes "amo" i "senyor" i les revolucions a una illa eren més difícils que a altres parts. Però aquesta societat canvia. Ja no hi ha la mateixa tendència o diferències de vot entre ciutat i part forana i el pagès ja no és el conservador per antonomasia. Hi pot haver propietaris de terra que ho siguin -i que al cap i a la fi són els que representa el senyor Cañellas- però això no vol dir els pagesos.

- *Quines són les principals diferències que creu que hi ha entre la política del Govern balear i la que s'intenta fer des de el Govern central?*

- Jo som molt crític amb la política d'aquesta comunitat perquè hi ha tot un conjunt de instruments legals de la mateixa CEE que no se saben posar en marxa, mentre que altres comunitats ho saben fer. Pens que no es defensa l'agricultura i la ramaderia com a activitat. Es defensen els interessos dels propietaris agraris i això ens duu a la pèrdua de l'activitat. No necessiten inventar-se res. Les polítiques avui van molt concertades amb el que fa la CEE. L'únic que podem fer és tenir en compte tots els temes de qualitat i defensa del nostre mercat, però això també es dissenya a tot l'Estat espanyol. Manca una bona política coordinada. Si no

es creu que la política de la comunitat ha de servir per redistribuir, per coordinar, etcètera, no es pot fer res. Sols es tramiten les subvencions i no s'ha dut ni una norma ni una llei al Parlament, ja que sols fan de delegació de Madrid i de Brussel·les. I ja se sap que hi ha un marc, però es podrien fer moltes coses, com per exemple reestructurar les explotacions agràries, fer polítiques actives de cara als joves amb un "plus". L'únic que han fet ha estat crear "Semilla, S.A.", una empresa pública per col·locar directors generals, SOFEMASA i altres dues, que reben uns doblers que moltes vegades fugen del control del propi Parlament. Sols serveixen per donar doblers als amics i mantenir una estructura política de poder. I, si tornam al principi d'aquesta entrevista, voldria afegir que a aquests moments, els pagesos cobren la llet sis o set pessetes més barata que a la Península i al mercat la llet asturiana és més barata que la d'AGAMA quan hi ha un cost de transport que val sis o set pessetes per litre. Clar, aquí hi ha una indústria que falla, però no és un problema del productor. Crec que aquí hi hauria d'haver una central lletera i amb això sempre he estat totalment crític amb el que ha fet el Govern balear fins ara, tant amb AGAMA com amb Blahi. No puc entendre que no puguem ser competitiu en això. Crec que quan el Govern balear va intervenir a AGAMA, ho va fer per salvar els amics de tota la vida i amb doblers de tots els ciutadans.

Quan Ramon Orfila puja a la trona del Parlament balear a predicar la bonanova del PSM-Entesa de l'Esquerra de Menorca la sala de les Cariàtides de l'ex-"Círculo Mallorquí" escolta expectant. Nogensmenys té fama de ser un dels parlamentaris que millor ús fan del català de les Illes. Té un menorquí exquisit que és l'enveja de la major part dels seus companys de Parlament. Però és que, a més, el seu discurs sol esser molt entretingut. Ralla en broma però seriosament i acostuma parlar sovint d'agricultura que és una qüestió amb la qual no hi calen rialles, perquè el sector agrari és la ventafocs de l'economia a totes les Illes i també, per tant, a Menorca.

Va ser durant molts anys conseller d'Agricultura del Consell Insular de Menorca i, lògicament, coneix de prop la problemàtica dels pagesos que ara, en el temps històric que ens ha tocat viure, s'han de plantejar la supervivència amb els ulls posats a Brussel·les però amb els sentiments més arrelats que mai a la terra on varen néixer i han viscut tota la vida. Tal volta per això, Orfila -un diputat de petita estatura física, però amb més moral que l'Alcoià- creix per convèncer tothom que l'única alternativa possible per al camp de les Illes és que els pagesos es converteixin en conradors del medi natural i que la societat els pagui per aquesta feina. Moderadament optimista, moderadament pessimista creu, això no obstant, que cadascú es llaura el seu propi futur.

Conradors del medi natural

Entrevista a Ramon Orfila

per Sebastià Verd

- Senyor Orfila, de vostè li conec, sobretot, les intervencions que fa en el Parlament balear i sé que va ser conseller d'Agricultura en el Consell Insular de Menorca. M'agradaria conèixer moltes més coses. Per exemple, encara que la pregunta li sembli tòpica, com li neix la vocació política?

- Doncs, molt fàcil. Em sembla que no hi ha res estrany, perquè va sorgir de manera natural. Jo mateix em deman de vegades: és que em podia haver passat qualque altra cosa diferent? Miri, jo no vaig poder estudiar el batxillerat normalment, és a dir, d'al·lot, perquè una nefritis em va fer estar cinc o sis anys al llit, quan en tenia deu o onze. I quan ja vaig poder estudiar no em quedà més remei que compaginar els estudis de batxillerat nocturn amb la feina a una fàbrica. En aquells anys i en aquell ambient, li parl del 68 al 75, em va semblar natural el compromís sindical i la militància política en una Menorca on s'organitzaven els primers sindicats clandestins. Vaig començar amb la JOC i després vaig militar a una organització que es deia Lluita de Classes, de la qual sorgí el Partit Comunista d'Unificació que finalment s'integraria en el PTE. Era una època molt interessant i carregada d'il·lusions. Posteriorment, quan el PTE ja s'havia dissolt, un grup ex-militants decidírem ingressar en el Partit Socialista de Menorca perquè creïem que era la formació que ens podia donar més

expectatives. Va ser just després de l'intent de cop de Tejero. I des de llavors, ja ho veu, fins ara: he estat secretari general del PSM i diputat autonòmic, a més de conseller d'Agricultura i d'Indústria del Consell Insular de Menorca.

Ramon Orfila va néixer el 1949 al Mercadal, Menorca. De nin va sofrir una malaltia que el mantengué sis anys al llit. Ja de gran va fer el batxillerat nocturn mentre feia feina a una fàbrica. En aquestes circumstàncies inicià una tasca política i sindical que ja mai no ha abandonat. Eren els anys de la clandestinitat a les darreries del règim franquista. Va militar a "Lluita de Classes" i al Partit Comunitat d'Unificació que s'integrà més tard al PTE.

Just després de l'intent de cop d'estat de Tejero s'incorpora al Partit Socialista de Menorca, del que va ser secretari general. També ha estat president de la Federació del PSM. Des de fa vuit anys és diputat del Parlament balear per l'Entesa de Menorca i durant el període que el Consell Insular de Menorca va ser governat per l'esquerra va ser sis anys responsable de l'àrea d'agricultura i un de la d'indústria.

MENORCA, UNA ILLA EN EQUILIBRI

- Ja li he dit que des de Mallorca el relacionen més que res amb l'agricultura, segurament perquè va ser conseller d'aquesta àrea, però a part d'això quina és, si és que en té, la seva vinculació amb el camp menorquí?

- Jo crec que a Menorca tothom està relacionat d'alguna manera amb el camp. Mon pare va ser pagès, ma mare va ser pagesa, jo no he viscut mai a un altre lloc, però Menorca és una illa on l'equilibri entre els diferents sectors econòmics era un fet real fins fa ben poc. L'agricultura tenia un pes important. I quan vaig accedir al Consell Insular de Menorca i se'm va demanar quina àrea volia gestionar, de forma calculada vaig triar la d'agricultura. Ja era llavors un sector depauperat al qual no es feia gens de cas des de les institucions, la qual cosa em feia pensar que seria bo treballar perquè és pugués espavilar. Això no obstant, crec que quan em

vaig conscienciar plenament de la problemàtica del camp va ser quan vaig escoltar els pagesos i vaig aprendre amb ells tot el que ara sé sobre el món agrari, de la mà d'Unió de Pagesos, de la mà del Consell Regulador de la Denominació d'Origen del Formatge de Menorca i, en general, de tot el sector. Sempre he tengut les portes obertes de ca meva, al Mercadal, per a qualsevol pagès que em necessitàs.

UN DIPUTAT AMB SENTIT DE L'HUMOR

- En el Parlament, a part del respecte que la seva persona em mereix com a polític, hi ha una cosa que em fa gràcia de les seves intervencions i és, precisament, el sentit de l'humor que hi posa. Què és: un esperit d'autodefensa o un estat d'ànim permanent de la seva persona?

- Miri, jo crec que la ironia és una característica dels menorquins, que sempre solem rallar amb segona. M'ha fet gràcia vostè amb la seva apreciació perquè l'actriu Àngels Gonyalons que enguany ha fet el pregó de festes de Maó va dir que li encantava la ironia dels menorquins. Els menorquins som irònics i per això jo he volgut emprar la ironia en el Parlament, per poder fer plantejaments seriosos però sense haver de perdre el sentit de l'humor. La política sempre sol ser molt crispada i afegir-li encara més crispació és, evidentment, negatiu. D'altra banda, no em negarà que la ironia de vegades fereix més que dir les mateixes coses en to seriós i que, d'altra banda, permet una major cordialitat, que és el que per damunt de les diferències sempre he cercat amb els meus adversaris polítics.

- Per tant: autodefensa.

- No, jo no diria autodefensa perquè ja li he dit que pens que és la millor forma d'atacar. És més fàcil posar nervis a l'adversari polític rallant amb ironia que amb un parlar seriós...

EL PAGÈS COM A GESTOR DEL MEDI NATURAL

- Seria capaç d'emprar la ironia per definir l'estat actual del camp a Menorca?

- Supòs que així, de cop, em costaria... però, bé, amb ironia podríem dir que... No, miri, no em faci fer ironia amb aquest tema... no puc.

- Bé, doncs seriosament...

- Doncs li diria que és una situació enormement preocupant. En aquest moment és en joc la supervivència del sector com a tal. I això és greu per a una illa com Menorca on l'agricultura no és un sector productiu més sinó que està lligat a un sector de transformació que també té un pes considerable. I, a més, si a qualque illa és clar

que el pagès ha estat un gestor del medi natural aquesta és Menorca. La imatge de Menorca és difícilment separable de la paret seca, d'un camp cuidat... d'uns boscs cuidats que fins ara els ha preservat del foc, i si aquesta funció de gestors del medi natural es posa en perill serà summament perillós. Per tant jo crec que mantenir l'agricultura té una importància estratègica per a la preservació del patrimoni natural que hauria d'obligar l'Administració a jugar fortíssim per mantenir viu aquest sector...

EL DILEMA EUROPEU

- Aquest és un dels objectius de la Comunitat Europea. Fins a quin punt està d'acord amb la nova política agrària comunitària?

- Miri, hem d'entendre que en aquests moments la Comunitat Europea és suficient rica com per plantejar-se que pot i necessita fer un esforç important per mantenir amb vida el sector agrari. Ha de considerar aquest sector no només com un productor d'aliments sinó com gestor del medi natural. Si es fan comptes es veurà que els doblers que la Comunitat Europea ha dedicat a retirar excedents serien suficient per fer la política compensatòria de rendes segons la qual el pagès pot tenir una qualitat de vida equiparable a la resta de ciutadans. Potser hauria de disminuir el nombre de pagesos, però crec que no massa en el conjunt europeu. Aquest és l'objectiu i, per tant, hauria de dir que la política comunitària està ben encaminada. El que passa és que tot això encara no s'ha concretat i molt manco a les nostres illes...

- Bé, en alguna cosa sí que s'ha concretat a les Balears. Potser no en el sentit que vostè defensa, però sí en el primer. Li parl de la retirada de producció de llet...

- Sí, té raó. El problema és que s'ha concentrat en els aspectes negatius i en no en els positius. A Menorca hem topat que la nostra principal especialització productiva és un producte clarament excedentari a Europa amb tots els problemes que això suposa, sobretot d'implantació de les "quotes" de llet, de preus estancats i d'incentivació a l'abandonament de la ramaderia. I, en canvi, no hem avançat gaire cap a la política de rendes que ja s'estableixen a altres zones. Miri, jo sempre he dit que Menorca és prou petita per poder ser una experiència pilot per a Europa. Els pagesos menorquins, i també els mallorquins, podrien signar un gran pacte amb les institucions mitjançant el qual produirien manco, amb menys adobs químics i sense emprar productes insecticides i herbicides que tinguin efectes negatius per al medi ambient, a canvi de compatibilitzar la funció de producció d'aliments amb la de manteniment del medi natural: mantenir la xarxa de drenatge, les parets seques i els accessos als boscs. L'Administració hauria de compensar aquesta feina amb una quantitat fixa que es negociaria anualment. És el que ja es fa al nord d'Itàlia, a Alemanya, a molts d'altres països. Les dimensions de les nostres illes permetrien experimentar en aquest camí perquè relativament no són moltes les famílies implicades, no seria massa feixuc per a l'Administració i estic segur que la Comunitat Europea estaria encantada de fer aquest banc de proves a la Mediterrània.

RESERVA DE LA BIOSFERA

- En aquest sentit, la declaració de Menorca com a Reserva de la Biosfera, podrà ajudar?

- La declaració de Reserva de la Biosfera és un element carregat de potencialitats, és una targeta de presentació que no implicarà res a nivell legal, però que condicionarà a nivell moral i servirà per aconseguir algunes coses que crec fonamentals per a l'illa. Si més no, ajudarà a fer arribar determinats fons comunitaris perquè serà fàcil explicar que Menorca serà una reserva de la qual podran gaudir tots els ciutadans europeus que la visitin. La Comunitat preveu ajudes destinades al desenvolupament sostenible, és a dir, a aquell que es fa sense perjudicar el medi ambient. En aquest sentit sí que serà molt bona la declaració de Reserva, com ho seria bona també per a la Serra de Tramuntana de Mallorca, però també té un perill, perquè si després es trenca el consens social i si se segueix un model que deteriori l'entorn, la Declaració és pot suprimir i llavors el desprestigi de Menorca seria enorme.

- Creu que hi ha voluntat per part de la majoria actual del Consell de Menorca d'assumir aquest compromís?

- Crec que la majoria del Consell ha demanat el consens per a la declaració de Reserva, però no promouen el debat entre les forces polítiques i la societat civil, la qual cosa no és un bon símptoma, perquè dur endavant aquest compromís suposa un gran esforç col·lectiu i el Consell no ha estat capaç de treure aquest debat al carrer. Perquè, no ens enganyen, ser Reserva de la Biosfera vol dir ser coherents amb el medi ambient, vol dir atreure indústries no contaminants, vol dir no fer més urbanitzacions que consumeixen territori, vol dir fer una agricultura no agressiva i vol dir, entre altres moltes coses, desenvolupar els plans de protecció de totes les àrees naturals protegides.

UN CONSELLS MANCATS DE COMPETÈNCIES

- Si li sembla podríem parlar ara de les competències dels Consells Insular, sobretot de les d'agricultura. Després de sis anys de gestió d'aquesta àrea en el Consell de Menorca, creu que el grau de competència és satisfactori?

- Jo crec que Menorca ha de tenir totes les competències que li permet l'Estatut d'Autonomia, és a dir, totes les que té la Comunitat Autònoma i les que pot tenir en el futur. Miri, a les Illes tenim un fet que ens diferencia de qualsevol altra comunitat. Som un territori plurinsular, és a dir, discontinu i això ens marca. Ningú no se sent baleàric, sinó menorquí, mallorquí, eivissenc o formenterer. Per tant l'autonomia, per ser, ha de ser de cadascuna de les Illes, i, sinó, no serà. S'ha d'arribar a entendre que la nostra autonomia s'ha d'estructurar des d'uns consells insulars molt forts, que detentin totes les competències possibles, amb un govern interinsular que coordini i un parlament que legisli. Però el Govern autònom posa una gran resistència, no vol amollar competències i per això ens trobam que, després de deu anys d'autonomia, els Consells Insulars només tenen una única competència transferi-

da de la Comunitat Autònoma: la d'urbanisme i d'habitabilitat. Es va fer més per omplir de contingut els Consells Insulars durant el breu període de pre-autonomia que en aquests darrers deu anys. I això és lamentable, perquè tothom ha de comprendre que les illes són diferents o que, si més no, no són iguals. A Eivissa, per exemple, no hi ha pràcticament agricultura mentre que a Menorca és important. A Menorca continua havent-hi una indústria que pesa i que hauríem de protegir, de la mateixa manera que el model turístic que hem escollit és diferent del de Mallorca, evidentment. De manera que amb tot aquest trencaclosques hem de ser capaços de construir una Comunitat Autònoma on, com li he dit, el Govern coordini, però que la política per cada illa es marqui des de cada illa.

UNA POLÍTICA TÍMIDA

- Si ens concretam al tema agrícola, com qualificaria la política de la Comunitat Autònoma? la política del conseller Morey, vaja...

- Crec sincerament, que el Govern va sense rumb definit i que és incapaç de donar passes que són importantíssimes, com aquesta de la qual parlàvem: d'assegurar una política de rendes per als pagesos. Des del Govern de la Comunitat Autònoma s'ha jugat a intervenir i no intervenir, una actitud d'esquizofrènia com s'ha vist amb el cas d'AGAMA. S'intervé, però es té una por horrible a mantenir la intervenció i això fa que l'agricultura es mantengui en una situació de crisi perenne. En aquest sentit pens que Pere Morey ha estat tímid a l'hora d'actuar, encara que té una virtut i és que sap escoltar. Ha estat capaç de dialogar. I en un moment determinat, amb el tema de les "quotes" lleteres ha propiciat la creació d'una ponència parlamentària per involucrar tots els grups i perquè totes les agrupacions agràries poguessin fer arribar les seves propostes. Però té la llosa damunt ell que el frena i és ser un polític conservador i haver d'oïre la política que mana el senyor Cañellas. I el senyor Cañellas no està per mantenir un sector agrari competitiu, sinó que, no ens enganem, ells, els conservadors, són al Govern perquè les illes mantinguin el monocultiu turístic.

- Però el senyor Cañellas té fama d'estimar el camp i de colcar amb tractor...

- Ah, ah!!! és una imatge folklòrica del president Cañellas, però que el retrata ben retratat... pur folklorisme, cregui'm.

"EL CASERÍO", UN FUTUR QUE PREOCUPA

- Des de Menorca, quan va sentir parlar per primera vegada de la possible venda de "El Caserío", què va sentir?, quin era el seu sentiment més profund?

- El meu primer sentiment va ser prendre consciència que si "El Caserío" desapareixia la meitat de les finques de Menorca perillaven i que, per tant, érem davant una situació molt preocupant. Es tractava, doncs, de fer gestions polítiques al més alt nivell possible per mantenir la presència d'aquesta indústria transformadora a l'illa. Hem de pensar que "El Caserío" en aquell moment transformava més del seixanta per

cent del formatge que es produeix a Menorca, que està substancialment abocada a l'agricultura, a la producció lletera i al formatge. Amb la venda a Kraft es va pal·liar el problema, però pens que encara no està resolt del tot i que ens hauríem de preparar davant una possibilitat de tancament, bé sigui per una fallida o per qualsevol altra causa. Hem de pensar que una multinacional no es governa per sentiments i que si arriba un moment que la producció de "El Caserío" a Menorca no els és rendible, tancaran o se n'aniran. No és el mateix cas que si la propietat fos d'una societat menorquina, en la qual hi poden jugar altres raons i, fins i tot, sentiments. Els pagesos menorquins han d'estar preparats davant qualsevol eventualitat. Jo desig que "El Caserío" es mantengui i, segons sembla, per les declaracions fetes fa poc es garanteix la continuïtat durant set o vuit anys més, però, en qualsevol cas, ja li dic, cal cercar altres fórmules de comercialització del formatge que, sincerament, pens que són possibles.

- Vostè creu amb la que es va anomenat "via menorquina cap al desenvolupament", que d'altra banda és una via pràcticament aturada perquè Menorca cada vegada segueix més el model mallorquí o l'eivissenc?

- Tristament, Menorca, que no va participar del "boom" turístic i urbanístic de Mallorca i Eivissa, ha volgut seguir més tard aquesta via, la balearització del planejament urbanístic i això ha estat negatiu. Fins fa poc semblava possible mantenir un cert equilibri entre els diferents sectors, però ben aviat es va caure en la temptació de convertir la urbanització en motor de l'economia i es va ben lligar la construcció a l'especulació més nefasta del territori. De les barrabassades comeses a les Illes, Menorca no n'ha quedat exclosa. Si vol els desbarats han estat menors, sense el deteriorament d'Eivissa o de Mallorca, però Déu n'hi do, Déu n'hi do...

CRISI ECONOMICA, CRISI SOCIAL

- Hem parlat de la situació del camp de Menorca, però socialment quin és el lloc que ocupa el pagès?

- A Menorca el pagès té una situació social que faria que tots els llocs es buidassin si no fos que hi ha una crisi econòmica molt forta. Si el pagès tengués qualche alternativa de feina estic convençut que s'abandonarien molt més finques. D'altra banda hi ha encara molts de llocs a Menorca que encara no tenen les mínimes condicions de vida acceptables, sense cambra de bany per exemple. S'ha fet l'electrificació i la telefonia rural massa tard, de fet es fa ara. I per si mancés qualche cosa més, el pagès menorquí sofreix un sistema d'arrendament que jo qualificaria d'eminentment negatiu a pesar que és el que regeix al noranta per cent de casos. La mitjana tal com es va consagrar a la compilació del dret foral és negativa perquè la inexistència de contractes d'arrendaments fa que el pagès de Menorca no es pugui acollir als beneficis que la llei general d'arrendaments rústics dona a la resta de pagesos de l'Estat espanyol.

- No creu que en aquests moments, a les Illes, hi ha un cert sentiment o ressentiment anti-pagès. En el cas del subministrament d'aigua dolça, per exemple, s'ha descobert

que la major part dels recursos hídrics són emprats per l'agricultura i s'acusa els pagesos de malgastar l'aigua en contra de les zones urbanes.

- Sí, aquest sentiment hi és. Jo crec que l'agricultura s'ha de plantejar seriosament una disminució dels tous d'aigua que utilitza per regar i crec que, en aquest sentit, s'han de fer esforços que no sempre tenen el suport de l'Administració. Nosaltres, el grup nacionalista, tenim presentada una proposició no de llei en el Parlament balear que es debatrà en el pròxim període de sessions. Es tracta de fomentar una política d'aigües que, per exemple, prohibeixi de forma taxativa el reguiu per aspersió a ple dia i durant l'estiu, que és un desbarat que no té cap sentit i, en canvi, propiciar sistemes de reguiu com és de el gota a gota i d'altres que donen un major rendiment. L'Administració ha d'ajudar a crear les infraestructures i facilitar els equipaments que facin possible tot això. Però li he de dir, de tota manera, que a Menorca aquesta problemàtica no té el nivell de deteriorament que a les altres Illes, encara que a la costa ja es comença a notar la sal progressiva però d'això no es dóna la culpa a l'agricultura sinó al mateix procés urbanitzador que ha fet que es tudassin molts de recursos.

LA UNITAT DE L'ESQUERRA

- Si em permet, m'agradaria tornar a canviar de tema. Vostè és diputat per l'Entesa de l'Esquerra de Menorca. A diferència de Mallorca i d'Eivissa aquesta experiència de l'Entesa, entre els nacionalistes d'esquerra i esquerra unida, ha funcionat bé. Li sembla que aquest model és aplicable a les altres illes i, fins i tot, creu que és possible arribar a parlar d'una autèntica unitat de tota l'esquerra o, si més no, d'una entesa de tots els partits d'esquerra, inclòs el PSOE?

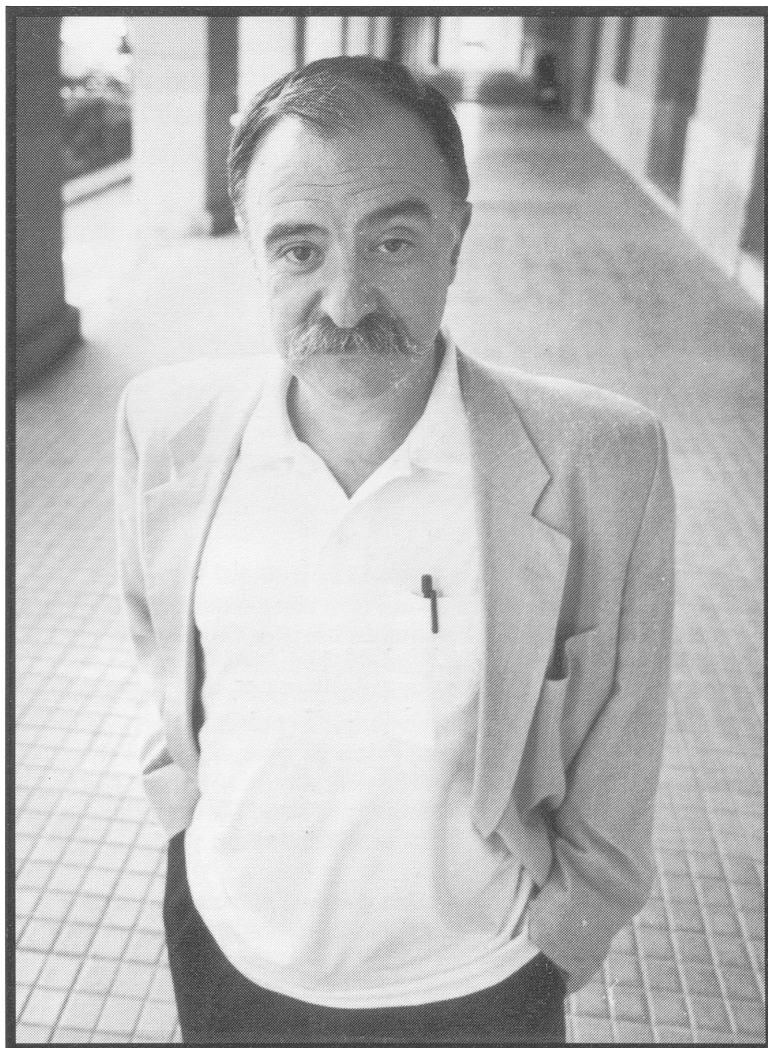
- Bé, ja hem rallat que cada Illa té uns condicionaments econòmics que fan que siguin diferents unes de les altres. I això també passa amb la política. La política està feta d'un bagatge històric, d'una suma d'experiències anteriors en definitiva, i l'experiència de l'Entesa a Menorca ja ve de lluny. Tot d'una després de la mort de Franco, ja a les primeres eleccions, hi va haver candidatures unitàries de l'esquerra, tant amb el PSOE com sense el PSOE. Aquesta unitat va fer possible, per exemple, que Tirs Pons fos senador tant en representació del PSOE com de la resta de les forces polítiques de l'esquerra i això no va succeir a cap de les altres illes. En aquest sentit crec que les experiències no són extrapolables i que Mallorca no compta amb una tradició que faci pensar en la possibilitat de convergència de l'esquerra i, per tant, crec que no resultaria, cosa que es trista, perquè des d'un punt de vista teòric pareix positiu poder conjuntar forces i a Menorca ha donat bons resultats.

- Per acabar, que li sembla si reprenem les qüestions agràries...?

- Em sembla molt bé, per això és aquesta entrevista, no?

- Sí, és clar, però m'agradaria fer una mica de broma, encara que el tema em sembla seriós. M'explic: jo som un amant del formatge de Maó, però des que hi ha denominació d'origen o, des que s'ha industrialitzat, no sé... m'és molt difícil trobar aquell sabor artesà d'abans. Creu que la indústria ha fet malbé el formatge de Maó?

- Sense cap ironia. És clar que no. El formatge és una cosa ben seriosa. Li contestaré com a primer president que vaig ser del Consell Regulador de la Denominació d'Origen, que és una de les coses que més satisfacció em varen donar durant la gestió com a conseller d'Agricultura. A Menorca tenim una gran producció de formatge. Produïm quasi sis milions en quilos anuals. És una quantitat enorme, però tenim la virtut d'oferir aquest formatge de formes molt diferents. Hi ha una oferta de formatge artesà que, segon em diu, és la que vostè cerca i que sens dubte pot aconseguir sense cap problema, tot i que sempre suposa una aventura tastar els formatges fins a trobar el sabor que a un li agrada més. Però també hi ha altres ofertes més industrialitzades, que sempre proporcionen un sabor similar i que, no ho podem oblidar, potser tenguí una millor acceptació per part del consumidor. A mi, particularment, m'agrada tot tipus de formatge de Menorca i n'estic segur que la seva producció té un futur assegurat. El formatge de Menorca és una qüestió ben seriosa. Vaja si ho és...!

Taula rodona entre **Margalida Estelrich**, secretària general de la Unió de Pagesos de Mallorca (UPM), **Jaume Galmés**, pèrit agrícola, **Antoni Garcías**, gerent de la Unió de Cooperatives Agràries de Balears (UCABAL), **Margarita Buades** veterinària i **Joana Oliver**, empresària productora de vins.

...i sereu com la llevadura

Pocs i bons, com els soldats del bon rei Harry al pla d'Azincourt, els pagesos que sobreviuran a la crisi s'enfronten amb ganes al repte de renovar un sector que pesa poc en les estadístiques del PIB, en les enquestes de població activa i, què hi farem?, en alguns comptes de beneficis ben parcials. Això no ens ha d'amagar que el futur del país ha de passar, forçosament, pel desplegament d'unes activitats que mantenen viu i en forma el territori i el paisatge d'aquest bocí de biosfera que ens ha tocat en sort. Per ventura aquests cinc i altres cinc com ells seran la llevadura que ha de créixer per mantenir ample i ventilat, com una esponja, aquest bocí de pa que sura en la Mediterrània.

Rotllada a Ca'n Ribas de Consell (foto Coloma Julià)

Galmés - Per què no funciona la nostra agricultura? Un exemple: produïm les patates de sa Pobla dotze o quinze pessetes més cares que a la Península a causa de l'ús d'un nematodocida que, a més d'arruinar-nos, contamina l'Albufera i encareix el producte. Això amb un únic pesticida! Si, a més, contaminam els aquífers... convindrà que hi pensem abans de basar el futur subministrament de Palma en aquesta aigua. Per cert, que això de l'aigua és com allò dels pobres: si jo venc tot el meu capital per donar-lo als pobres puc haver quedat molt tranquil amb la meua consciència, però hauré resolt el problema?

Per una altra banda, la multiplicació d'aquest nemàtode, que és un factor limitant de l'agricultura poblera, és vinculada precisament al tipus d'agricultura, monòtona, repetitiva, que fan a sa Pobla. Una producció de patata basada en un sol factor d'èxit: arribar a Londres durant la primera quinzena d'abril en millors condicions que altres possibles competidors. Si arribam

més tard ja hem rebut. Jugam amb uns marges molt estrets i amb uns "inputs" molt elevats.

L'alternativa és esponjar els cultius: no podem sembrar patates cada any. Si sembràssim patates per a l'exportació només cada quatre anys ens estalviariem els nematodocides i, mentrestant, hauríem de cercar altres cultius menys rendibles per alternar-los amb els de la patata. Però optar per aquesta solució significa acceptar que de cada cent pagesos poblers ens en sobren seixanta-sis. Així de clar, Margalida. El problema és que, en temps de crisi això no podem dir-ho segons on, perquè la gent no sap si trobarà una altra feina.

UNA AGRICULTURA RESPECTUOSA AMB EL MEDI AMBIENT

ONA - Aquest tipus de solució a molta de gent pot semblar-li un bot en rera en la història, un retard.

Buades - Això és el perill, que la gent s'ho pensa. Ara la CE ens diu que hem d'extensificar la ramaderia, el problema rau que els tècnics no ens han dit com hem d'extensificar, i la gent es pensa que extensificar és tornar a fer allò que feien els padrins. I la gent ho fa així, de la manera fàcil, i serà un fracàs segur. És lamentable, perquè tenim, gràcies a la CE, trenta o quaranta anys d'informació tècnica acumulada. Una informació necessària i disponible, però que no s'aprofita.

Galmés - I tota aquesta història dels cultius biològics i dels cultius ecològics, que per cert es confonen. Però ho deixarem córrer per avui...

Estelrich - Durant vint-i-cinc anys a Brussel·les ha dominat una política molt productivista que a la llarga ha generat el problema dels excedents que la nova Política Agrícola Comunitària haurà de resoldre, no amb un retorn al passat,

però sí amb una agricultura més respectuosa amb el medi. Per això estan en alça temes com l'agricultura ecològica, els productes sense tòxics, una agricultura menys agressiva i la tendència a extensificar les produccions. Aquesta línia és una necessitat, no una moda. Les solucions passaran per sortides d'aquest tipus.

TRADICIÓ I INNOVACIÓ

ONA - Mentre visitàvem les bodegues ens comentava que la tecnologia, en la producció de vi, no vol dir química, no vol dir adulteració.

Oliver - El nostre lema és "tradició i innovació". El nostre punt de vista, com a bodega productora, és que l'agricultura extensiva no té cap futur a Mallorca. L'objectiu no és fer raïmot, ni grans quantitats de vi sinó un vi de qualitat.

Antoni Garcías (foto Coloma Julià)

Estelrich - No preteníem criticar l'agricultura de qualitat. Ans al contrari, deïem que forçar la producció no ha estat bo.

Oliver - Parlava des del punt de vista de la vinya, en aquest camp l'agricultura extensiva no té cap futur.

Estelrich - Però quan parlem de criteris extensius en ramaderia això significa no donar tant de pinso a l'animal, no tenir-los tan tancats i deixar-los pasturar més.

Oliver - Necessitam productes que tenguin un gran valor afegit, i això vol dir, en primer lloc, innovació tecnològica i recerca en noves varietats, la investigació. No vol dir que hàgim de fer productes només per a una elite, sinó productes de qualitat a preus competitius: el laccao, les galletes d'Inca, l'oli. És a dir, productes transformats. Això és el futur de l'agricultura. Produir grans quantitats a preus irrisoris ha enfonsat el mercat, això -vendre raïm- valia quan hi havia molta de demanda, però ara només sobreviurem si feim un bon vi. Per sort, la gent comença a apreciar aquests aliments com a un valor cultural.

Estelrich - La recepta dels productes transformats no val per a tothom: no en podem fer gelats, dels melons de Vilafranca.

Oliver - En el món del vi, que és el que conec, el futur són les petites produccions, limitades, controlades, de qualitat i amb una investigació contínua. Per exemple, nosaltres tenim dos convenis amb la Universitat, treballam amb la Caixa, tenim dos enòlegs i miram d'estar sempre en la punta.

LA DESCAPITALITZACIÓ DEL SECTOR

ONA - L'altre dia de pagès el senyor Galmés em criticava la

descapitalització que ha patit el camp mallorquí, comparable a la que han patit altres sectors de la nostra economia que avui són en crisi, com la indústria.

Galmés - Certament. Pensem que l'origen de moltes fortunes actuals, de molts de patrimonis, és en l'agricultura, i que durant molts d'anys no s'ha reinvertit un duro en aquest sector perquè era més fàcil i pareixia més rendible anar a col·locar els doblers a altres bandes o, simplement, esclovel·lar-los en despeses sumptuàries. L'agricultura va funcionar tot el temps que pareixia que funcionava sense grans re-inversions de capital.

Garcías - Hi ha un fet preocupant en la nostra societat: en pocs anys hem perdut i hem deixat d'apreciar les nostres arrels. I, precisament, un dels motors de canvi en el sector seria que començàs a estimar-se a si mateix. El problema d'autoestima és important perquè molts de pagesos ensenyen als seus fills a fugir de la terra i els quatre joves que hem decidit quedar-hi, els quatre inquiets que han volgut córrer "aventures", que diuen, els que han optat per introduir-hi les millors tecnològiques que apuntava na Joana Maria, els que hem volgut mantenir el negoci dels nostres pares som la gent que és boja, que no té futur, els neo-hippies dels 90, etc.

Oliver - Ens hem avesat als doblers fàcils i a l'especulació, i la inversió en indústries agràries és justament tot el contrari: s'ha de planificar una despesa important que no s'amortitza fins que han passat molts d'anys. A més, des del Govern, falta una orientació política clara, no sabem cap on anam. No percebem una línia clara d'actuació per part del Govern.

Afortunadament, podem constatar un progrés cultural important en qüestió d'alimentació. De cada dia hi ha més gent

Margarita Buades (foto Coloma Julià)

capacitada per apreciar els productes d'aquí, i no perquè siguin d'aquí sinó perquè són bons.

PROTEGIR LA DIFERÈNCIA I PROTEGIR EL PAISATGE

Garcías - S'han d'apreciar els canvis que hi ha hagut en els mitjans i en la qualitat de la producció: en el vi, en l'ametla... Ha estat el sector que ha fet evolucionar la societat i no els polítics. La idea que els polítics tenen del futur agrari és ben clara: si durant els primers anys de l'autonomia actuaven així com pensaven, ara pensen així com actuen, i això és perillós. El pensament ara s'enfoca a justificar les actuacions i no a ordenar-les.

El repte de l'agricultura de les Balears rau en la comercialització, a tenir un producte que puguin col·locar en el mercat.

Oliver - I la nostra opció és la diferència, no podem competir a oferir patates, ni vi vulgar.

Garcías - Però no tots podem fer vi. Els productes que oferirem les Balears per competir en aquests mercats no seran massa diferents dels que cultivam ara, l'important és arribar en condicions al mercat i oferir el producte en el moment i en la manera que el mercat demana. Un bon exemple és el porc negre: després d'uns anys d'experiències s'ha arribat a crear una associació de productors de porc negre i, enguany, ja hi ha una manca d'oferta. Quan has aconseguit crear una marca i una presentació i donar categoria al producte, ja tens la demanda mig feta.

Aquestes propostes no impliquen un canvi de cultius ni modificacions del paisatge. Al contrari: protegeix el paisatge.

Oliver - En canvi, l'agricultura que rep subvencions és la dels cultius de moda que canvien cada parell d'anys. Ara girasols, ara això altre...

Garcías - Això és l'agricultura de talonari, però l'agricultura que pot tenir futur és la que, a nivell de cultius, fa cinc-cents anys que funciona, l'agricultura pròpia d'aquí, una agricultura mediterrània...

Oliver - ...amb tecnologia moderna.

Garcías - Perquè no pot ser això de fomentar ara aquest cultiu i ara aquest altre, i com més exòtic millor.

Oliver - Delata una manca de projecte per al futur, aquesta política. Sempre improvisam. L'any que ve no donaran subvencions al girasol i s'haurà acabat el girasol.

Galmés - I l'agricultor acaba que ha de ser empresari, economista, gestor...

Oliver - I nosaltres passam per bojos.

Galmés - Però sou els únics que anau bé.

Oliver - No hi ha un reconeixement social, d'això.

UN EXEMPLE: EL PREU DE LA PORCELLA

Galmés - Hi ha altres preguntes. Per què a la península Ibèrica venen porcelles vives més barates que aquí? Això deu voler dir que per un poc més poden, després de pagar el transport,

encara tendran millor preu als nostres mercats. I la Unió de Pagesos, les caixes d'estalvis, Sa Nostra, la vostra, la seva... han de saber respondre a aquestes preguntes.

ONA - I quina és la pregunta adequada? "Podem produir porcelles al preu de fora?" o "qui marca els preus?"

Galmés - La resposta és que, venent porcelles a 2.500 ptes., que és el preu actual, perdem molts de doblers. I ells es pensen que s'ho poden permetre.

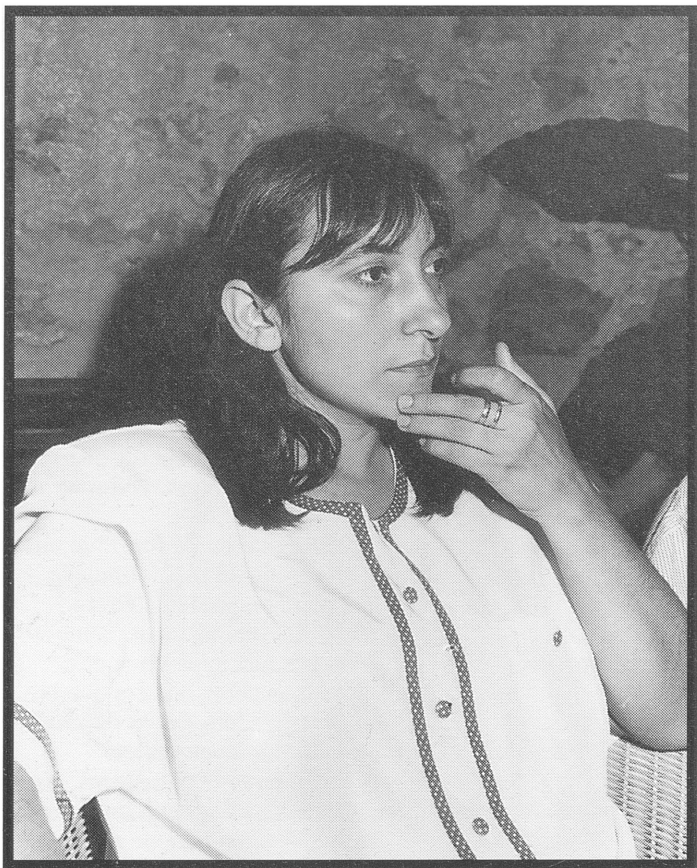
Garcías - Som en una situació de mercats mundials i no podem fer res per evitar-ho. Veim allò que passa amb els nacionalismes extrems: on arriben; i també constatem el fracàs dels mercats tancats en ells mateixos. Per tant, no podem qüestionar el sistema: és el que hi ha. Això no vol dir que l'acceptem, però vivim en un context determinat, vivim en aquest sistema i hem d'aprendre a conviure-hi.

La pregunta "podem vendre porcelles al preu de fora?" té una resposta ben clara: no! Però és una pregunta mal formulada. La correcta és "pot tenir mercat una porcella produïda aquí i competir amb una que ve de fora?" Sí, rotundament. Sempre que els productors ens organitzem per funcionar en aquest mercat. Si continuem treballant de la mateixa manera que ho fèiem fa cinquanta anys, a base de mercaders, de producció i comercialització tradicional, etcètera, no anam enlloc.

Les preguntes i les respostes no poden ésser maximalistes, en blanc i negre. No podem preguntar-nos si l'agricultura té futur perquè si l'agricultura no té futur la societat tampoc no en té. Hem de ser conscients que una societat sense agricultura no és una societat perquè no té fonaments, enlloc on aferrar-se. Les Balears no poden organitzar-se només en base a l'activitat turística: és inconcebible.

Joana Oliver (foto Coloma Julià)

Margarida Estelrich (foto Coloma Julià)

Oliver - Però ja és un altre concepte de l'agricultura, distint del de l'agricultura tradicional...

ONA - O la jardineria paisatgística subvencionada?

Oliver - Això és un altre tema. Jo parlava d'una agricultura que pugui oferir alguna cosa al turisme de qualitat: productes autòctons...

Garcías - Perquè quan anam a l'estranger no som capaços de demanar una paella. Si anam a Alemanya demanarem un frankfurt, i pa negre, i...

Oliver - Però el turisme alemany corrent que ens arriba demana els seus propis menjars. Aquí tenim productes que poden competir amb qualsevol aliment d'importació -els vins, per exemple- i altres que ja no poden ni competir perquè són únics, molt diferenciats, però els hem de saber oferir, i l'Administració, que hauria de col·laborar en aquesta tasca de promoció dels aliments autòctons, no ens dóna cap camí. Vull dir que no sé cap on va, l'Administració. Tu ho saps?

Galmés - T'equivoques, perquè ets tu que has de cercar el teu camí.

EL GOVERN SUPLANTA EL SECTOR

Oliver - Hi ha una conselleria d'Agricultura.

Galmés - Perquè ha d'existir! Com ha d'existir un "Gobierno de la Nación" i unes autonomies, "buenas o malas..."

Oliver - Però hauria de marcar unes pautes.

Garcías - Qui ha de marcar les pautes és el sector, és a dir, els seus representants legítims en una societat democràtica: sindicats, cooperatives, agrupacions de productors... però dins un ordenament que, per cert, està establert i funciona arreu de la CE. En canvi, els polítics d'aquesta comunitat, que pensen així com actuen, fan tot el possible per suplantar el sector: la Comunitat Autònoma, l'Administració, assumeix unes funcions que corresponen al sector. I això no és perquè el sector no tenguí capacitat d'actuar, sinó perquè l'Administració talla d'arrel les iniciatives i les suplanta a cop de talonari. (excedents, multinacionals, el sud...)

ONA - I a qui beneficia l'Administració, en suplantar les iniciatives del sector?

Garcías - Beneficia els que són més a prop.

Estelrich - En canvi, si heu vist aquests dies a la premsa un anunci que incita a la gent a consumir productes mallorquins, vos sorprendrà saber que l'hem fet nosaltres, a la UPM. I ja tens un sindicat que suplanta a l'Administració perquè el Govern no assumeix les seves responsabilitats.

Galmés - Margalida: quan el PSno-se-quin, el PSM, tenguí els mateixos vots que en Gabriel Cañellas ho farà igual de malament.

Estelrich - No caurà aqueixa figa.

Galmés - Margalideta, has de tenir fe. Si vas a resar parenostres perquè ploqui, te n'has de dur un paraigües.

ONA - I sempre podrà servir de para-sol.

Estelrich - I ara! en ple mes de juliol em veniu amb paraigües!

TOT SERAN ALCAMPOS

ONA - Parlàvem de la distribució. Qui la controla?

Galmés - Els alcampos es menjaran els prycas més petits i els syps i acabaran essent tan grossos que tot seran alcampos. Però ara diré un altre doi, ben gros: quan d'aquí a vint anys ens hagin subvencionat per abandonar-ho tot i ja no produïm res haurem de comprar-ho tot. I a qui? Al Mercat Comú. I qui és el Mercat Comú? Ah! tots els alcampos.

I quan ja no hi hagi vi de can Ribas i ningú no sàpiga agafar una xapeta, haurem perdut un saber fer, una tècnica, una artesanía de la terra. Si ningú no vol que els seus fills es dediquin a l'agricultura, qui sabrà manejar la maquinària agrícola, d'aquí a trenta anys? Ningú. Perquè l'edat dels pagesos és, de cada dia més, superior als cinquanta anys. Però aquí ens carregam el patrimoni per anar a malviure a un pis amb tres metres quadrats per persona i abandonam les cases d'Ariany i Sant Joan. Tot es tanca.

Garcías - La gran distribució se sustenta sobre els proveïdors: entre que el pagès o el pescador lliura el producte i el moment de cobrar passen més de cent vint dies, com a mitjana. Superfícies com Pryca tenen al darrera tota una companyia financera que juga amb el "cash" diari: entre la liquidesa que representa tenir les caixes diàries que tenen i els cent o cent vint-i-cinc dies que enreden abans de pagar als proveïdors tenen uns

marges de maniobra financera que els permet disposar d'una liquidesa i d'un capital importantíssim. Pensem que el deute de les grans superfícies al sector agrari, l'hem xifrat, quasi arriba als dos bilions de pessetes. Això vol dir que un percentatge elevadíssim del capital del qual hauria de disposar el món agrari, tot un sector de l'economia, roda constantment en mans d'un petit nombre de companyies multinacionals o participades per multinacionals.

ONA - *I quin és el paper actual, a Mallorca, de la distribució tradicional. El mercader, la petita indústria càrnica, el mercat local, la carnisseria?*

Garcías - És important diferenciar el mercat de gran ciutat, i Palma ja és una gran ciutat, del mercat de la part forana. Pensem que l'àrea metropolitana de ciutat s'estén per un radi de vint-i-cinc quilòmetres que inclouen municipis com Santa Eugènia, Algaida, Lluçmajor, Marratxí o Bunyola que ja tenen hàbits de consum molt urbans amb tres grans superfícies amb marxa i una sèrie de cadenes de distribució mitjanes dins de la ciutat, pròpiament dita.

Per un altre costat, el mercat de la part forana és un mercat envellit que de cada vegada consumeix més poc. Però sí que hi ha un mercat de cap de setmana que viu de la gent que puja de ciutat als pobles i hi fa la compra: aquesta gent compra producte autòcton. No és infreqüent el cas del ciutadà que compra la sobrassada a un conegut seu, directament a la finca, o va a la carnisseria del poble i carrega per tota la setmana.

Perquè la gent torna a apreciar aquests productes i la gent que vol comprar menjar d'aquí cerca una garantia que només li dona aquesta proximitat i confiança: ningú no pot pensar que un Ribas sigui un vi mesclat amb vins peninsulars, ni que una porcella negra del Camp Mallorquí sigui una porcella d'Extremadura perquè això és impossible. Ningú que compri ametles mallorquines a una cooperativa no pensarà que li venem ametles

de Califòrnia, ni cap comprador d'AGAMA no té cap dubte sobre la procedència de la llet que beu. Aquesta gent té totes les garanties.

INTERESSOS MOLT IMPORTANTS NO HAN VOLGUT QUE FUNCIONÉS LA COOPERACIÓ

ONA - *I el futur de les cooperatives?*

Garcías - Les cooperatives són l'instrument més adequat per a l'economia agrària. Això s'ha demostrat a tota Europa. La comunitat agrícola europea se sustenta sobre una xarxa cooperativa important.

Aquí, una vegada que hem superat la crisi financera de l'any 1988, quan el cooperativisme agrari s'ha anat sanejant a tots els nivells - econòmic, social, financer, productiu - pot oferir la major garantia pel que fa als productes: la millor garantia en comprar un producte de la regió, és comprar-lo a la cooperativa. Si no és a través de cooperatives, i amb l'excepció de productes i zones molt concretes com els vins de Binissalem, és impossible veure un futur per al sector agrari: fins i tot amb el vi. Hem d'ajuntar esforços. Però, clar, com que aquí cooperativa s'ha fet sinònim de fallida... encara que això no sigui una realitat. M'atreveixo a dir que, a l'hora de transmetre aquesta idea a la societat han pesat interessos molt importants que no volien que triomfàs res que fos sinònim d'unió, de cooperació o de col·lectiu. Si el cooperativisme aquí no ha funcionat mai és perquè no s'ha volgut que funcioni.

La Conselleria no fa costat als esforços col·lectius però en canvi estalona les empreses públiques que afavoreixen esforços individuals amb interessos molt concentrats: que una empresa pública inverteixi en una Societat Agrària de Transformació, o en una Societat Anònima en mans de comerciants, no afavoreix els productors, afavoreix el sector de la distribució.

Els polítics haurien de ser conscients de la seva funció: els elegim perquè redistribueixin uns recursos entre la societat, no perquè els administrin.

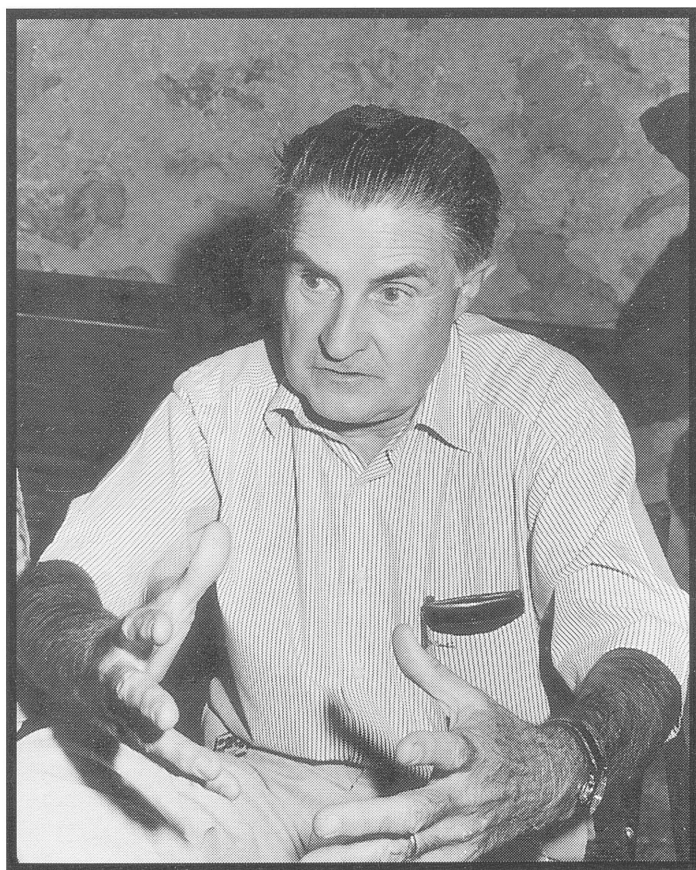
Si la Conselleria, fa cinc anys, posava messions, amb un Llibre Verd claríssim i ben escrit, per una política molt en línia amb l'estructura i l'organització de la CE, ara veim que fa tot el contrari. Per això deim que ara la conselleria pensa així com actua.

Estelrich - Saps que en gasten, de milions en estudis! El Llibre verd era un bon diagnòstic però li faltava una segona part: la definició d'uns objectius i d'unes pautes d'actuació. Però després hem entrat en una etapa, molt desorientadora, plena d'iniciatives disperses i contradictòries i ja ha arribat un moment que no sabem què cerquen, amb els estudis.

LA GERMANA POBRA

Garcías - A més, la premsa dona una imatge del sector que ens fa parèixer la germana pobra de l'economia a la qual es destinen molts més milions dels que rebem realment. Tanmateix, l'Administració, amb la política de la tudadissa que apliquen les empreses públiques, està a punt d'aconseguir una cosa que no s'havia proposat: la unió del sector.

La gent està indignada: un pagès no pot sofrir que la gent del poble li digui que rep una doblada en subvencions, perquè ho ha vist al diari, mentre que ell sap que això no és veritat -bé que ha de suar per treure endavant la seva explotació!- i, sobretot, veu que les empreses públiques es gasten els duros en telèfons portàtils, "discoverys" i contractes indefinits des del primer dia de feina. Aquestes empreses manegen la meitat del pressupost de la Conselleria, és brutal.

Jaume Galmes (foto Coloma Julià)

Pobres propietaris

Entrevista a Ignasi Moragues

per Gina Garcías

Ignasi Moragues presideix la Federació d'Agricultors i Ramaders de les Balears amb el derrotisme del que està convençut que això no reviscolerà però a la vegada amb un decidit i perserverant impuls per a la batalla, alimentat per una desconfiança manifesta en els administradors públics. Sembla impacient, i poc flexible. És també vehement i voluntariós. Defensa amb absoluta claredat, interessos que -no essent exclusivament els seus- altres intentarien dissimular amb un discurs més remirat. Tan crític com és amb els polítics, té alhora una declarada voluntat de participar en els forums on es prenen les decisions que han d'afectar el futur del seu sector, els propietaris rurals.

- De quantes quarterades és propietari?

- De trenta.

- I amb trenta quarterades està a la CEOE?

- Això no té res a veure. Com qualsevol ciutadà espanyol que té una explotació agrària tenc dret a exercir aquesta representació. Sinó estaríem en mans dels que tenen més terres. No hi ha límits mínims de propietat per ser un representant del sector a la patronal. José María Cuevas tampoc no es un gran empresari, i presideix la CEOE.

- Vostè ha aconseguit que les seves terres siguin rendibles?

- No ho he aconseguit. Això és el que voldria i o voldria per a tots. Però jo crec que cada dia ho són menys, rendibles. Un dia ho varen ser, però si ara féssim números comprovaríem que estam en fallida tècnica. Estaríem en situació de suspensió de pagaments.

- Les estadístiques també diuen que ara, a les Balears, només un 5 per cent de la població activa es dedica a l'agricultura. I

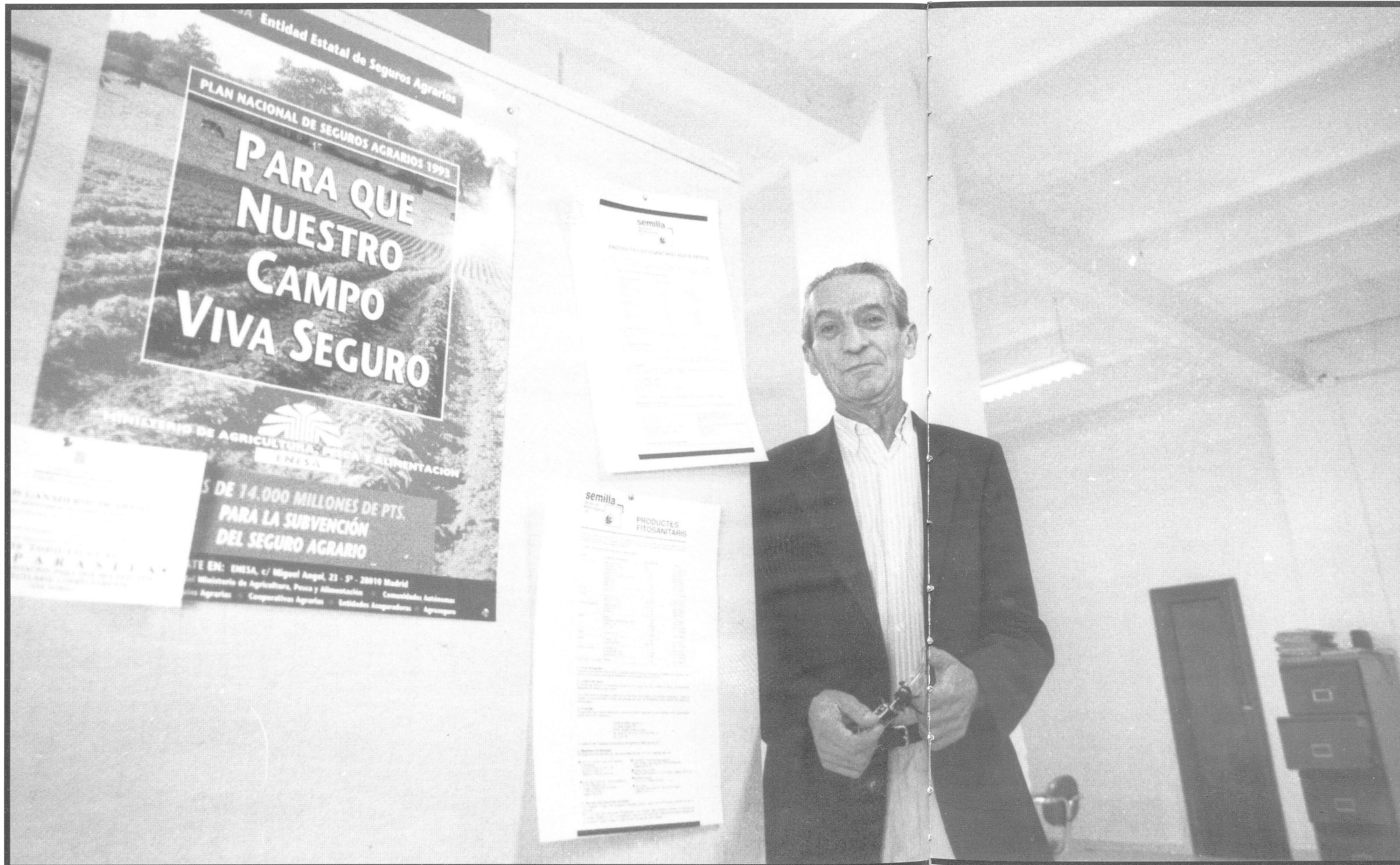
Ignasi Moragues té 57 anys. Sempre s'ha dedicat a temes del camp. Té finques familiars. L'any 1985 va ser un dels fundadors de la Federació Agrícola i Ramadera de les Balears (FAGG) que ara agrupa vuit associacions i més de dos mil socis.

Forma part del comitè executiu de la federació Nacional d'Agricultors i Ramaders. A través d'aquesta Federació és també un dels membres de la directiva de la CEOE. També és membre del Comitè Consultiu de Llet i productes lactis de la Comunitat Europea, un dels més complicats que hi ha a Brussel·les, segons les seves apreciacions. Continuant viatja a Madrid i a Brussel·les en funció d'aquests càrrecs de responsabilitat.

aquest 5 per cent produeix tan sols un 2 per cent de la riquesa d'aquestes illes.

- Vostè és molt optimista. Jo no crec que passi de l' u coma u o coma dos...

-Hi ha estudis que diuen que a l'any 2000 només quedarà una parella de pagesos. Vostè també ho veu així?

- Ara ja no hi ha un 5 per cent de la població pagesa. Això serà una xifra oficial, però no és la real. Les cotitzacions al règim agrari poden donar una impressió falsa de la situació. Molts dels que cotitzen aquest sistema no viuen en realitat d'una renda agrària. Fan altres coses, perquè s'nó es morien de fam. El 5 per cent seria una xifra desitjable. Però aquí som menys, quan a la Península són un 10 per cent i a altres països també.

- La Comunitat Europea recomana un 6 per cent de població dedicada a l'agricultura com a percentatge raonable.

- Sí. I fa parèixer que la cosa pot funcionar. Però aquí no és així. Aquí hem tengut la sort que altres sectors han pogut

absorbir el personal que sobrava al sector agrari. El turisme ha salvat l'ocupació a les Balears. Però l'agricultura no s'ha beneficiat de l'empenta turística. L'estructura agrària la tenim tan dolenta com la puguin tenir a Extremadura, Andalusia o Castilla. El que passa és que allà no tenen una alternativa com el turisme i la gent s'ha d'aguantar malvivint a un sector que té la mateixa mala estructura que el nostre.

EL MERCAT LLIURE

- I quins serien per a vostè els mals endèmics que no deixen sobreviure l'agricultura?

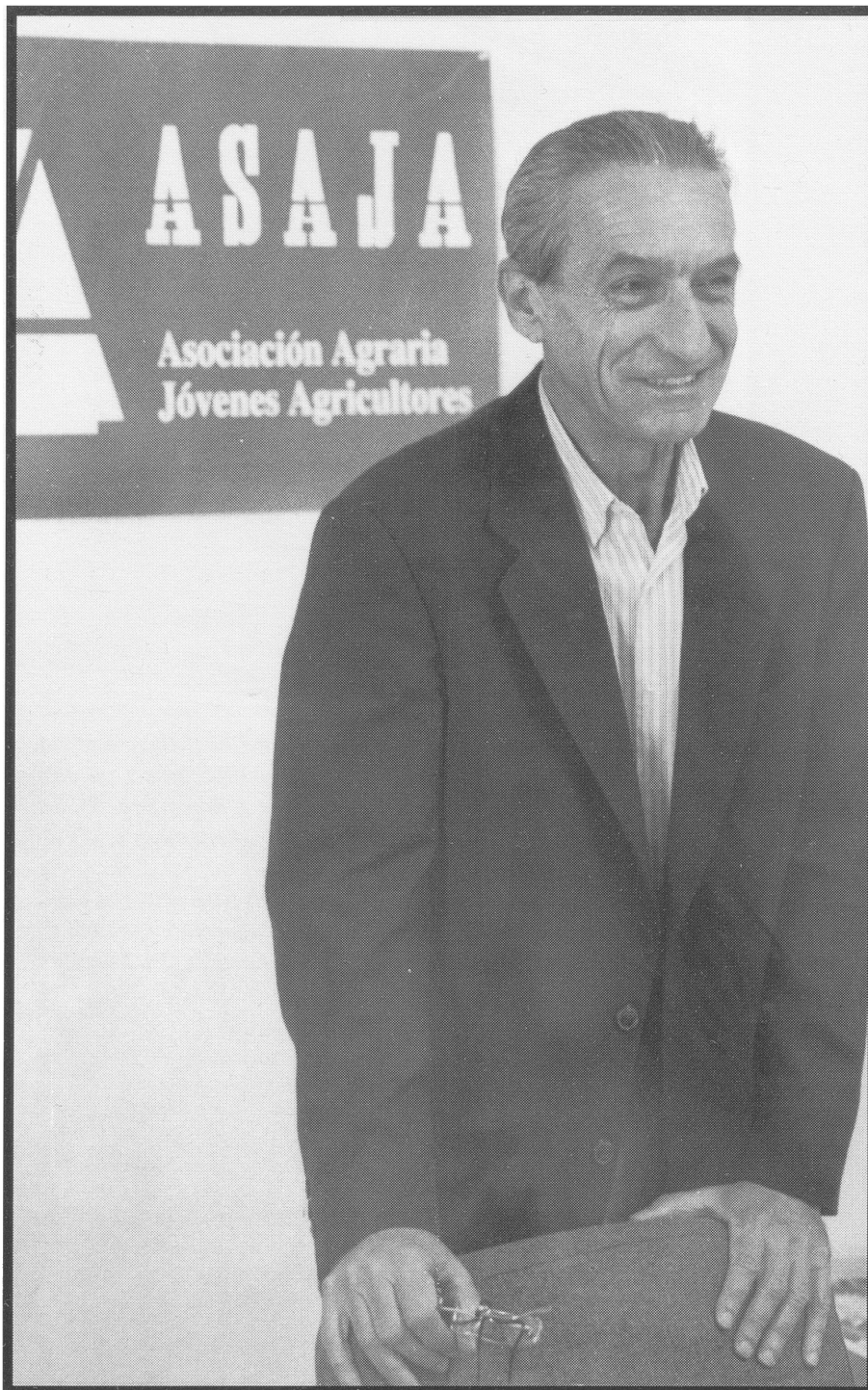
- La malaltia és el mercat lliure. Tots els problemes ens vénen d'haver d'estar a un mercat lliure. Una cosa que en si mateixa sembla lloable. Però nosaltres som a una illa, i mantenim una estructura feta per nosaltres sense més competència, com quan en el món els països estaven més tancats en si mateixos. Una vegada que els mercats s'obrin veiem que nosaltres no podem competir, ni per clima, ni per qualitat de terra, ni per insularitat, ni per nombre de consumidors, amb les grans estructures que hi ha muntades al continent. Si a la competència de la Comunitat Europea li afegim els problemes que tenim amb Estats Units, amb el GATT, i tots els països del món, a través del GATT, llavors es comprèn que la situació que tenim sia tan dolenta.

- Altres països europeus s'han sabut adaptar a la competència. Per què nosaltres no?

- Nosaltres entràrem al Mercat Comú quan els altres països europeus ja hi duïen trenta anys, i havien tengut temps per adaptar-se a la competència. Nosaltres hem entrat quan a Europa ja es plantejaven reduir la producció agrària, perquè hi havia excedents. A més, els altres produeixen a uns preus amb els quals nosaltres no podem competir. Per això hi ha aquestes bregues. Cada dia surten als mitjans d'informació els problemes que tenim amb França, per exemple.

- Però per què no s'ha adaptat la forma de produir al camp mallorquí, i la producció mateixa, a les exigències del mercat? Deu haver-hi productes que val la pena fer aquí, i formes de produir-los que siguin rendibles... O és que no hi ha capacitat per canviar unes estructures antiquades?

- No és que aquestes estructures siguin inamovibles. És que no podem competir amb països que fan el mateix producte més barat i igual de bo. Aquí tots -autoritats i empresaris- hauríem de fer un esforç per analitzar en quines condicions estam, com a illa en el Mediterrani, i què podem produir perquè ens vagi bé. Però falta serietat i

capacitat d'anàlisi per acceptar la realitat que tenim i, sobre ella, orientar la producció. Aquí les autoritats només van a solucionar problemes puntuals, gasten molts de doblers per intentar solucionar aquests problemes i, tanmateix, no aconsegueixen res. Fan "pa per a avui i fam per a demà".

PROPIETARIS DISCRIMINATS

- De totes formes sembla que a Mallorca els propietaris de terres de conreu s'han estimat més invertir a altres sectors que fer produir el camp. Perquè la Universitat fa estudis, l'Administració obre vies de crèdit i subvencions, i sembla que els agricultors no se n'adonen.

- No hi estic d'acord. Els nostres afiliats estan completament informats de les subvencions que es donen. He de dir que són, pràcticament totes, subvencions de la Comunitat Europea que es donen a través de les autonomies, encara que les autonomies vulguin fer creure que són elles que les donen. Les administracions espanyoles no ajuden en res, encara que ho vulguin fer creure.

- Però siguin d'on siguin, hi ha subvencions. La pregunta és si vostè creu que els agricultors mallorquins les saben aprofitar.

- Jo crec que el vertader agricultor les ha sabut aprofitar totes. Però precisament un dels problemes d'aquestes subvencions és que només es donen als que viuen exclusivament de l'agricultura. Tots els altres estan penalitzats, i no hauria de ser així. A Mallorca hi ha altres propietaris que s'han dedicat a altres sectors, com a l'hoteleria i això no és censurable. Tothom intenta progressar com pot, i el cas és que no els deixen beneficiar-se d'una subvenció. Jo no vull dir que això sigui injust. Però sembla que tots els que tenen una explotació agrària s'haurien de poder beneficiar de les ajudes que es donen. I clar, això no passa i fa que les finques es degradin.

- Vostè té una opinió molt favorable dels propietaris agrícoles: diu que reinverteixen al camp, que aprofiten les subvencions... però el cas és que des del 85 baixa a Mallorca la producció agrària, la renda agrària i la població agrària.

- A tots els sectors econòmics hi ha problemes laborals. Són a conseqüència de la mecanització i l'augmenten de productivitat. Ara un tractor fa la feina de sis persones i deu mules. Les coses van així i s'han d'acceptar. Els propietaris que han tecnificat les seves finques no han posat més gent. Però jo diria que tampoc no l'han llevada.

- Aquí no s'ha tecnificat el camp. S'ha abandonat.

ROMÀNTICS PERDEDORS

- Sí. Ja ho he dit abans. No podem competir amb els que fan el mateix però més barat. Ara els propietaris mantenen les finques perquè els fa mal als ulls veure-les abandonades, i paguen perquè les llaurin, no perquè sembrar valgui la pena. A Mallorca hi ha una estimació romàntica a la terra, que fa que el propietari consenti perdre-hi per no veure-la malmenada.

- La producció agrària permet que entre el propietari i el treballador hi hagi unes relacions laborals semblants a les dels altres sectors?

- Ja ho són. El 99 per cent dels treballadors tenen un tracte igual que el d'altres sectors. Sinó, no voldrien fer feina. N'hi ha uns pocs que mantenen unes relacions més arcaiques. Són molt pocs. I els treballadors que hi consenten és perquè saben que no trobaran feina a cap altre lloc. Ara, no es pot parlar que els treballadors del camp cobrin el mateix salari que els de la indústria o dels serveis, perquè això succeís, les finques haurien de donar uns beneficis que no donen. I tornam al que dèiem abans. Si al Marroc produeixen taronges amb uns salaris de 100 pessetes, aquí no en podem pagar 5.000 i alhora vendre les taronges al mateix preu que El Marroc. Avui hi ha un excés de producció i a més els nostres competidors paguen uns salaris tirats. Mentre els nostres governants permetin aquesta competència tan oberta i tan forta no hi podrem fer res. Mentre els governants no posin fre a les multinacionals que controlen la producció dels països del sud aquí l'agricultura continuarà empobrint-se.

- Per a vostè la solució és tancar fronteres?

- No, no. També som conscient que el món és molt petit i ha de ser obert. Però també hi hauria d'haver més planificació. Una regulació, i que dins d'un ordre tothom estigués bé.

- Clar, és que vostès són molt liberals només per a segons quines coses...

- Sí. També demanam la protecció! És que, bé, com volen que vulguem crear llocs de feina! És clar?, o no! Si al ciutadà li surt més barat comprar un producte extern no ens el comprarà a nosaltres.

EL PACTE AMB L'HOTELERIA

- I el pacte que es va proposar entre el sector hotelier i el sector agrari, pel qual el primer es comprometia a comprar-los els productes a vostès?

- Això va ser una moguda que ens va fer riure molt! La Federació Agrícola ja va dir en aquell moment que això eren utopies.

- Per què? Perquè vostès no sabien produir mil taronges totes del mateix calibre?

- És veritat que al principi varen dir això. Però després varen callar. El pacte no es va complir perquè els hotelers fan feina a preus molt baixos, molt ajustats i és clar! Ells varen ser els primers que si podien comprar les matèries primeres més barates a Almeria no ens les compraven als pagesos mallorquins per amor a la pàtria. Tot és un problema de competitivitat. I repetesc, nosaltres no tenim el suport que hem de menester, perquè succeeix també a la inversa, quan els agricultors espanyols produïm més bo i més barat, van els francesos i ens cremen els camions i les autoritats comunitàries i espanyoles no ens defensen a bastament.

- *Què faria vostè si fos el conseller d'Agricultura, o el ministre, o el ministre comunitari?*

- Afortunadament jo no ho som. I no dic que la meua posició sigui més còmoda.

- *Què faria?*

EL CAS AGAMA

- Primer de tot, escoltar els que pateixen els problemes. Trepitjar en terra. No anar a remolc dels fets. I saber en què gastar els pressuposts. Jo li puc dir que si la conselleria d'Agricultura de les Balears té quatre mil milions de pressupost, no n'hi ha ni dos-cents per als agricultors. Tot es gasta en burocràcia. S'han d'optimitzar els pocs recursos que hi ha... perquè sinó es tuden... Jo, els ho dic ara amb AGAMA. Quan em demanen "i d'AGAMA, què?" Jo els dic: "Ara ho teniu fàcil. Recuperau les accions d'AGAMA dels empresaris que no han complit, i, a continuació compliu vosaltres!" I sé cert que no ho faran! Però si el conseller ho predica per mi, jo vull que ell ho sàpiga complir.

- *Vostè no voldrà que el Govern posi una fàbrica de llet!*

- En absolut. Al contrari. El que jo no volia, i ja ho vàrem dir, és que el Govern es gastàs 700 o 800 milions en AGAMA quan sabia que de totes formes l'empresa s'havia d'anar a fons. Ja ho vàrem dir, i està escrit! Nosaltres li ho vàrem donar al Govern per escrit, perquè no som beneits! I ho sabien, el que passaria!

- *Vostè hagués proposat matar les vaques i no produir més llet?*

- No. El que estic dient és que l'Administració s'hauria de plantejar abans de res, com optimitzar aquests 700 milions que té per al sector agrari, si és que els té, perquè només els té per a segons què. Optimitzem aquestes quantitats i no malgastem els doblers! El Govern va voler gastar els 700 milions en AGAMA i no ens va voler escoltar. Jo no diré que les vaques s'hagin d'abandonar, però sí dic que aquí les vaques no tendran mai productivitat. El Govern hauria d'informar bé el sector ramader i els mateixos productors sabrien què han de fer amb les vaques.

- *Vostè no hagués intentat salvar AGAMA.*

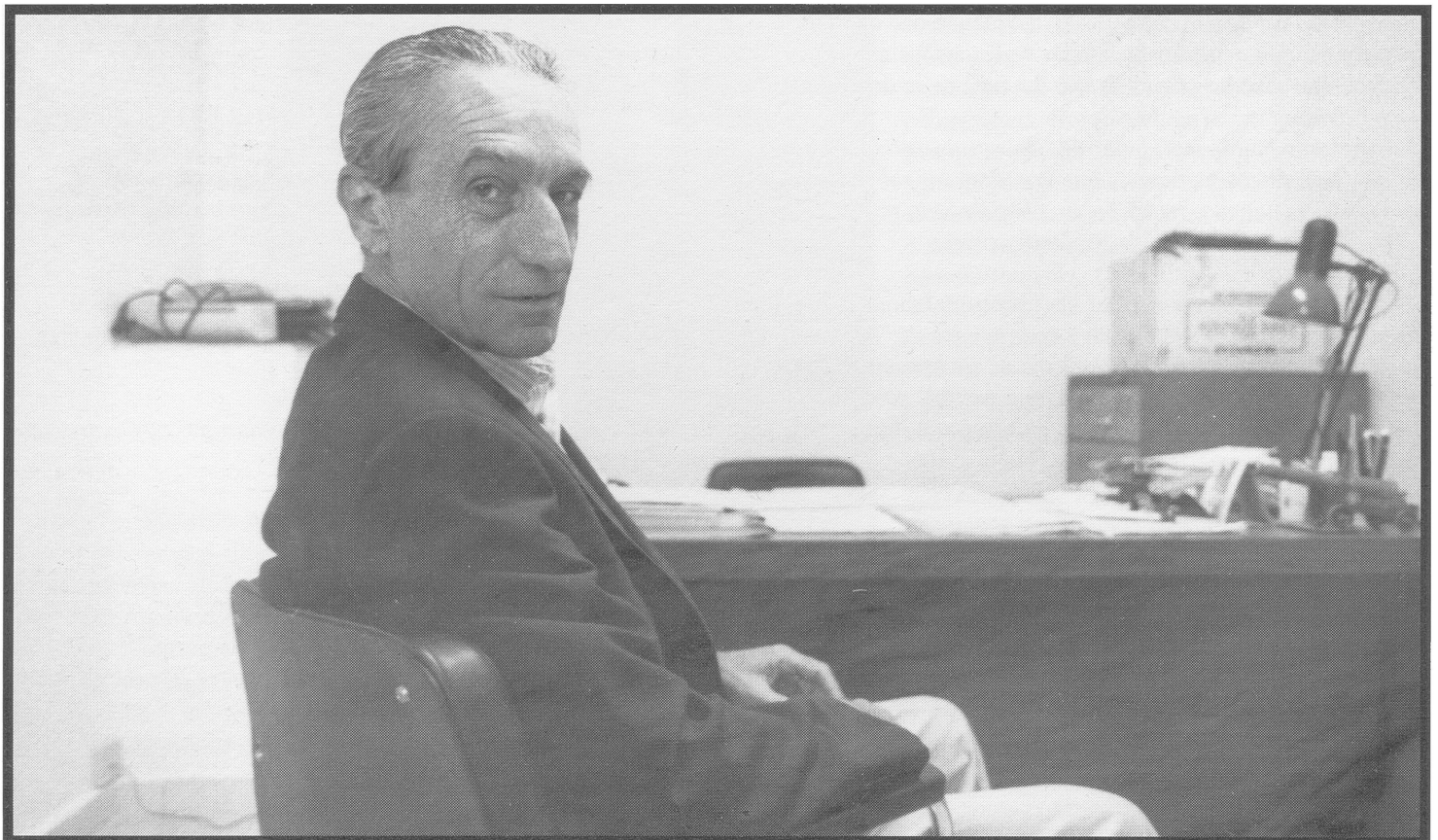
- Amb doblers públics, de cap de les maneres. Per molta bona intenció que es posi, anar a salvar una fruita podrida costarà tres vegades més, i a més, no servirà de res. No han aconseguit salvar el sector ramader. Jo li ho demostraré: hi havia 800 ramaderies i ara n'hi ha 400. Si la solució del Govern hagués estat bona, ara n'hi hauria 1.000.

- *Tal vegada n'hi ha menys perquè la Comunitat Europea incentiva l'abandonament de la producció lletera...*

- O és que el Govern no ha de fer una política coherent, amb la Comunitat Europea! Hem de tenir en compte totes les dades!

- *Quin producte agrari té el futur a les Balears?*

- Vaja pregunta!... Tal vegada l'hortalissa, si no ens passam...

Per abastir el mercat interior. Aquest és un mercat molt difícil. S'ha de produir just per a un mercat petit, perquè sinó els mateixos productors fan caure els preus. Hem de fer productes bons a preus raonables per als consumidors. Si es manté la producció actual amb un sistema de producció familiar, aquest és un sector rendible. Però no hem de voler exportar. Perquè no té sentit.

FER NET EL BOSC VAL MÉS QUE EL BOSC

- Per als altres pagesos, el seu futur és el de cuidadors de la natura, com ha proposat ja algunes vegades el Govern balear?

- Això és el que ara ens volen fer, i això són les directrius del Mercat Comú. Si som conscients de la gravetat del tema agrari, no crec que estigui malament. Nosaltres conformes amb això. Però, efectivament, això té un cost social que s'ha d'assumir. La societat ha de ser conscient que ho ha de pagar. A nosaltres se'ns va acusar, fa dos mesos, de ser els culpables dels focs forestals, perquè no fèiem net el bosc. És clar, és molt fàcil dir "que tinguin cura del bosc". Jo li diré que fer net una hectàrea de bosc val 400 mil pessetes. Val més que l'hectàrea. Per això nosaltres varem proposar un consorci amb l'Administració per mantenir-los nets. Ens varen dir que la Comunitat no tenia els 70 mil milions de pessetes necessaris. Idò, que callin! Si no poden pagar, que callin, pot estar segura que a cap propietari tampoc no li interessa que els boscs es cremin. Antigament tothom necessitava la llenya o el carbó. Els propietaris deixàvem que la gent l'anàs a collir al bosc i de cada deu feixos ens en donaven un o dos, i després els veníem o els empràvem. I el bosc estava net. Ara ningú no vol anar a fer net el bosc si no és cobrant. Nosaltres som tan ecologistes com el que més -encara que no m'agradi aquesta paraula- però no voldran que ho paguem tot nosaltres!

- Per què no li agrada la paraula ecologista?

- Perquè els ecologistes són uns demagogs. Només saben dir que no. A tot. I ells són els primers que empen una autopista o que es compren un cotxe. No els veig, jo, anar en somereta a fer nets els boscs!

- L'agroturisme és una solució per als pagesos?

- No és una solució. És una alternativa puntual per a algunes explotacions. El turisme rural no solucionarà el problema de l'agricultura en el seu conjunt. No tendria sentit que tots els pagesos es dedicassin a fer agroturisme. Només pot solucionar els problemes d'alguns.

L'AIGUA ÉS NOSTRA

- A vostè li sembla bé que l'agricultura, que només produeix un 2 per cent de la riquesa d'aquestes illes, gastí un 75 per cent de l'aigua potable en temps d'escassetat com els d'ara?

- Nosaltres això també ho tenim claríssim. A pesar que els pous

els tinguem per una concessió administrativa, nosaltres consideram que mentre la concessió sigui d'un titular, aquest senyor pot fer amb l'aigua el que vulgui. Si té l'aigua per cultivar alfals i amb l'alfals hi perd, per què no pot vendre-la, si amb això guanya?

- És que l'aigua no és seva. Només li donen perquè pugui cultivar la terra.

- Ah! Però, qui és que ha fet el pou? Qui és que treu l'aigua? Qui és que s'encarrega del pou? En quina propietat està? Això és el que parlàvem abans, dels ecologistes! Ens diuen "No", però tothom vol aigua, del veïnat! No volen que venguem l'aigua? Idò, que no en beguin!

- És que l'aigua és un bé públic.

- Miri. Ja va ser una expoliació que ens prenguessin els pous. Està bé que el subsòl sigui de la societat. Però els pous són nostres. L'ús és nostre.

- Per a finalitats agrícoles.

- És aquí, l'endiumenjat! És a dir, ens deixen emprar l'aigua per cultivar alfals i perdre, i no ens la deixen vendre per al consum humà, que és el que fa falta, si amb això podem guanyar doblers! Ens diuen: "vostès no poden emprar l'aigua per salvar-se, sense fotre ningú". Què és, el sol no surt igual per a tothom? Nosaltres l'únic que volem és que el sol surti igual per a tothom!

- Hi ha molts d'interessos i moltes pressions, sota la necessitat de subministrar aigua a la població.

- Nosaltres només volem defensar els nostres drets quan ens els lleven. Tothom ho fa. Som a un estat de dret. Si necessiten l'aigua, que la paguin! Vostè no paga l'aigua? Idò que ens la comprin!

- Si el titular del pou és una administració pública em sortirà més barata que si li compr a vostè.

- No ho cregui. Les empreses privades funcionen més bé que les públiques.

- Vostè desconfia molt de l'administració pública. Crec que amb el conseller d'Agricultura, Pere Morey, tampoc no es duu molt bé.

- En el terreny personal ens duem molt bé. Som rebuts sempre que ho demanam. Una altra cosa és que estiguem d'acord en les solucions puntuals o en possibles programes d'actuació. En moltes coses s'ha demostrat que tenim raó. Ha passat el que nosaltres varem dir que passaria. No deim que el culpable que el camp cada dia estigui pitjor sigui el conseller, però ell defensa unes idees que dissortadament no han millorat el camp. Jo crec que si ens hagués escoltat més, el camp no estaria tan crispat.

Més pa i més peix sense miracles

Entrevista a Juan Dueñas

per Constanza Forteza

Des de Mercapalma surten cada dia productes per alimentar 700.000 persones, la població que, si es fa la mitjana estadística, menja cada dia a Mallorca. Al front d'aquest gran rebost ple de fruites, verdures, carn, peix i productes elaborats, s'hi troba un enginyer agrònom, Juan Dueñas Abril. A aquesta gran llonja contemporània arriben cada dia els productors agraris a vendre i els majoristes a comprar. I s'han de posar d'acord sobre què valen les coses. I en aquest procés aparentment tan fàcil comencen a sortir les complicacions, algunes previsibles o lògiques i d'altres que semblen capritxoses: la fixació dels preus, els problemes dels productors del camp, els excedents i les caigudes de valor, l'entrada de productes estrangers, l'arribada imparable d'una nova oferta d'elements que renoven els mercats, etc. I cadascú, com és lògic, tira cap a ca seva. Per posar ordre dins aquesta fira diària es necessita conèixer molt bé tots els sectors i, a més a més, bastant feina. Juan Dueñas parla amb entusiasme del que fa, es mostra orgullós de provenir d'una família d'agricultors i, per tant, de conèixer bé l'escala productiva i comercial des del punt de partida. I pel que fa a la feina no hi ha res a dir més que això: Juan Dueñas va concertar l'entrevista a una hora bastant insòlita, a les vuit del matí, perquè no disposava d'altre forat horari en tota la seva jornada laboral.

Juan Dueñas Abril va néixer a Palència fa 49 anys encara que des de fa més de 20, viu a Mallorca. És casat i té dues filles. Tota la seva activitat ha estat sempre lligada a un extrem o l'altre de la cadena productiva i comercial, al sector agrari. Va estudiar enginyeria agrònoma a Madrid i es va doctorar a Saragossa en direcció i gestió d'empreses cooperatives. Durant més de deu anys va treballar en el món de les cooperatives agràries de Mallorca i, des del juliol de 1981, és el director gerent de Mercapalma.

- *I vostè a quina hora comença a treballar?*

- Bé, això depèn un poc de l’activitat que hi hagi. Nosaltres obrim els mercat a les sis del matí. Però abans, quan teníem l’escorxador, l’activitat s’iniciava a les deu de la nit, que és quan es començava a sacrificar, i fins a les set o les vuit del matí. Ara el mercat comença a les sis de la matinada i acaba a la una del migdia per als detallistes. Després es fan totes les activitats de neteja i manteniment. És a dir, l’horari comercial es fa durant el matí però a Mercapalma sempre hi ha activitat.

- *Li agrada una professió com aquesta, sempre sotmesa a horaris intempestius?*

- Bé, jo som enginyer agrònom i la meva especialitat és, fonamentalment, la comercialització i l’economia agrària. Per tant, tot el que fa referència als productes peribles, que és el que es comercialitza a Mercapalma, entra dins la meva especialització. Al marge que la meva tradició familiar és pagesa, els meus pares són agricultors. Llavors, no em ve de noves tot això d’aixecar-me prest.

- *I com transcorr una jornada típica a Mercapalma?*

- Una jornada típica? Bé, a les 5,30 del matí arriben els detallistes. A les sis, com he dit abans, s’obre el mercat. Els detallistes se situen a l’aparcament i els majoristes i els detallistes comencen a preparar les vendes. A les sis sona una sirena, que inicia la comercialització, la relació entre productors, majoristes i detallistes. Això pel que fa al mercat de les fruites. Pel que fa al mercat de carn, el procés de vendes també comença a les sis del matí. ... Peix? en aquest cas l’activitat comença més tard, sobre les 6,30, perquè la llonja del peix obre abans i aquí la gent ve més tard. I..., home, cadascú duu la seva vida en funció de la seva professió. Nosaltres podem tenir l’orgull de ser el rebost de l’illa, almenys en el cas dels productes peribles. Aquí es fa la comercialització del 80 o 90% de les fruites. El percentatge és més baix en el cas de la carn però, com a conseqüència de l’homologació dels escorxadors, la comercialització de la majoria de la carn se centrarà a Mercapalma. En el cas del peix, tot està més dispers perquè la llonja comercialitza el de l’illa i nosaltres el refrigerat, que té un dia més i prové de la Península i d’altres països. Altres polígons també fan feina amb el peix refrigerat i en el congelat no només som nosaltres. I amb els productes polivalents, els que no entren dins cap dels apartats que he esmentat, també hi treballen, juntament amb nosaltres, altres polígons.

D’AQUÍ I DE FORA

- *Seria interessant saber quina proporció de productes de l’illa es venen a Mercapalma i quina de productes procedents de la Península o de l’estranger.*

- Nosaltres comercialitzam quasi un 56% de productes de Mallorca, provinents dels propis productors o dels majoristes.

- *I aquest percentatge tendeix a augmentar o a davallar?*

- Puja a poc a poc, de l’ordre de mig punt o un punt anual en els darrers exercicis.

- *Sembla contradictori ja que se sol dir que cada vegada ens autoabastim menys.*

- Bé, depèn dels productes. En el cas de les fruites i hortalisses el percentatge puja. La comunitat autònoma que, al marge de les Illes, més ens aporta és València, amb un 30%. Després Canàries, amb un 5% i, a continuació, Catalunya amb un 4%.

- *Com arriben a Mercapalma les queixes d’agricultors i ramaders sobre la crisi del camp?*

- Bé, donat que això és un mercat, aquí ens arriben tres tipus de queixes. En primer lloc, les dels productors sobre si aconseguixen o no els preus que esperaven. En segon lloc, sobre si venen o no tot el que duen. I bé, fa uns anys les relacions entre venedors i compradors, pel que fa al cobrament, eren millors que ara, perquè ara, indubtablement, hi ha més riscos a l’hora de cobrar. Les queixes que ens arriben aquí tenen per tant un caire comercial, els problemes relatius a les explotacions agràries ens arriben menys.

ELS PREUS BAIXEN

- *Els preus baixen...*

- Sí, els preus baixen. L’any passat ja baixaren i, enguany, ho tornaran a fer. L’any passat varen baixar una mitjana d’un 5% en relació a l’any anterior.

- *I en el 93?*

- Fins ara la davallada de preus se situa entorn al 17%. El que baixa són sobretot, les fruites, amb un descens que, fins al mes de juliol, era d’un 32% perquè les hortalisses han pujat un poc, un 5%. Les patates també han davallat. Evidentment, tot això preocupa i molt als productors.

- *Els agricultors es troben davant problemes estructurals i, a més a més, amb problemes de preus.*

- Bé, tot això és conseqüència d’un excés de la producció, de les bones collites. La collita anterior de la taronja va ser molt bona i, enguany, la collita de melons i síndries també ha estat molt bona. I quan hi ha productes que davallen molt de preu solen arrossegar, en la baixada, els altres. Al marge que, cada vegada més, ens arriben productes estrangers amb preus molt competitius. En el 93, amb la supressió de les fronteres comunitàries, s’ha començat a veure. Encara és un poc anecdòtic però cada vegada serà més habitual. Començam a veure tomàtiques holandeses, totes iguals, totes del

mateix color, són un producte extra, un poc més car que el d’aquí. I veiem ja peres italianes, pomes franceses i també gènere americà de Xile i d’altres països. Aquesta setmana s’han venut taronges de Brasil. Paradoxament, la bona collita de taronja de Mallorca va fer que els preus caiguessin i que els productors no volguessin conservar-les en cambres perquè no els compensava el que els pagaven, no hi havia expectatives. Finalment, ens quedàrem sense taronges i les hem hagut d’importar de fora amb preus importants.

- *Això és curiós però també molt dur per als pagesos.*

- Sí, sí. Jo crec que els mercats s’internacionalitzen cada vegada més i de cada dia veurem més productes de qualsevol país.

- *Quin percentatge de productes estrangers es venen a Mercapalma?*

- De moment es ven molt poc, no arriba al 0,5% de la comercialització. Però la tendència és clara, la presència d’aquests productes serà cada vegada major. Aquí hi ha una contradicció, les explotacions agràries van malament, a Mallorca cada vegada van pitjor i, a pesar d’això, cada vegada hi ha més productes, més varietat de productes, i els preus, com hem vist, són més baixos. Hi ha una competència molt

forta, aquest és un mercat obert, apareix la relació preu-qualitat i el consumidor decideix.

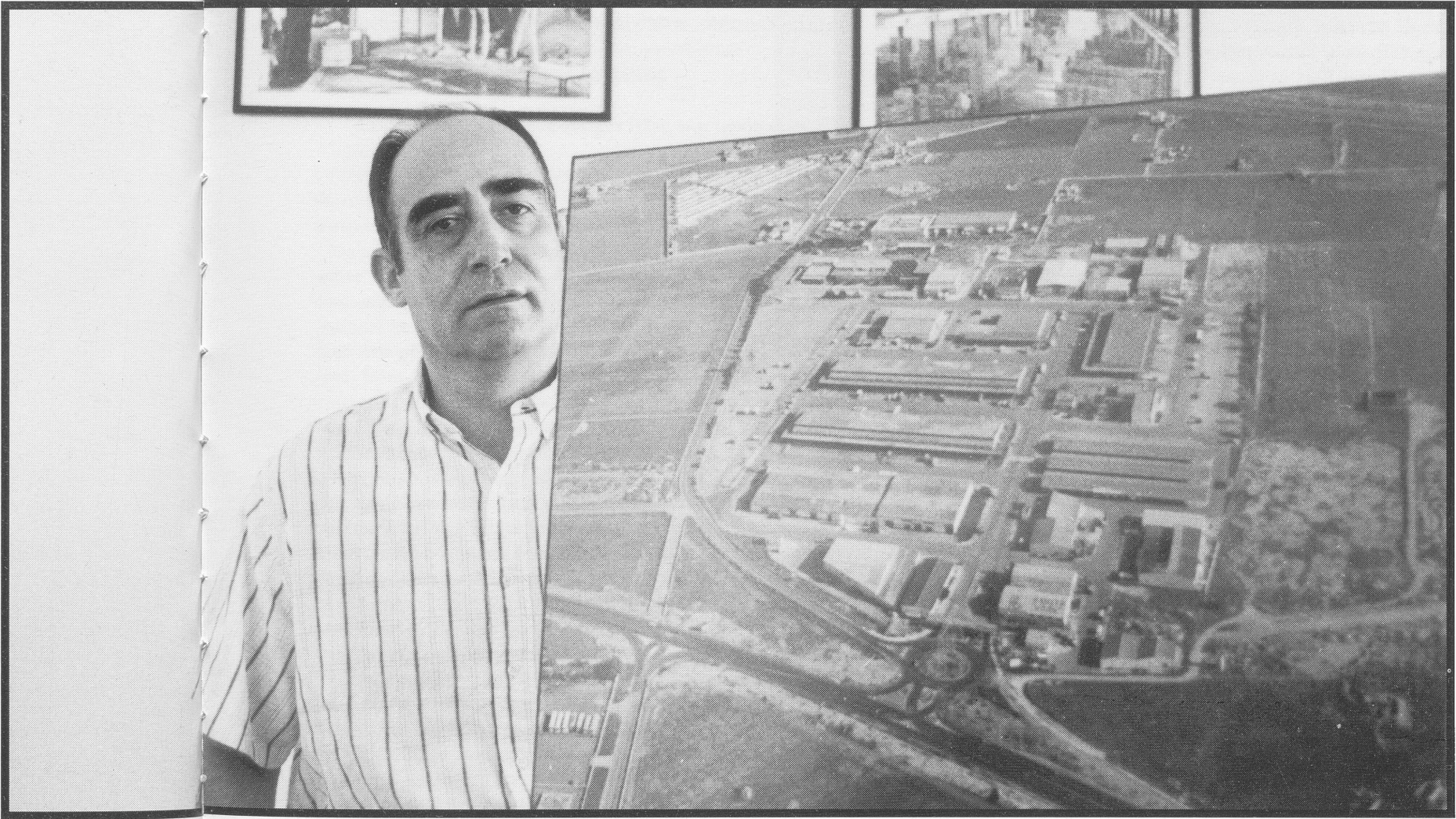
MERCAT OBERT

- *Tot això sembla contradictori amb el que deia abans, és a dir, que augmenta la proporció de productes de l’illa que arriben a Mercapalma...*

- Bé, l’agricultura de Mallorca, especialment pel que fa als agres, és molt jove. Ara mateix entren en producció noves explotacions que no tenen més de quatre o cinc anys. I dins el capítol de les hortalisses, l’agricultor, amb l’objectiu d’abaratir els costs, s’ha ficat en la instal·lació d’hivernacles i en produccions intensives de les quals en surten quilos i quilos. No hi ha més remei que produir en quantitat si es volen oferir preus baixos.

- *I, segons les tendències del mercat, quin tipus de productes de fora pensa vostè que faran prest acte de presència en els nostres mercats?*

- Fins fa poc l’únic que exportàvem des d’aquí era la patata. De la resta de productes hi havia dèficit, per tant, els havíem de dur de la Península sobretot en determinades èpoques de l’any. Però enguany han sobrat taronges i n’hem enviat a la

Península o s'han hagut de destruir. En el cas dels agres és clar que, ara, el mercat interior no absorbeix tota la quantitat que es produeix. Per tant, tenim excedents en patates i agres. I de res més, en el cas dels altres els hem de dur de la Península o importar-los. El mercat és internacional, no existeixen fronteres, l'únic que importa és la relació preu-qualitat. El majorista vol dur als mercats els productes que la gent demana i si no els troba a Mallorca, els cercarà a la Península, a Holanda o on sigui. Si aquí no hi ha taronges, per les raons que sigui, l'obligació del majorista és cercar taronges, ja no a la Península, sinó al món, de Brasil, Xile, El Japó..., ells han d'abastir el mercat. Jo crec que les coses no s'han de plantejar des de la disjuntiva de producció mallorquina o producció externa sinó sempre des del punt de vista si podem o no competir. I produir allò en què podem competir, i començar a deixar de banda allò que no és competitiu. Tant si és per una qüestió de preus com si el problema és de qualitat o és que no ho sabem fer. Ningú no pot aturar aquest procés. El consumidor vol que el producte sigui present en el mercat durant tot l'any. Abans teníem els productes de cada temporada. Avui, el comprador té de tot durant tot l'any, durant l'hivern té raïm, melicotó... de tot. El mercat ja no és tan estacional com abans.

- Com es nota a Mercapalma l'estacionalitat turística, l'augment poblacional i de consum que, durant la temporada alta, viu Mallorca?

- Nosaltres començam a notar-la en el mes de maig i fins el mes de setembre. Durant tots aquests mesos l'activitat augmenta molt. El mes punta és, per a nosaltres, el mes de juliol. El més fluix és gener. Al llarg dels cinc mesos de temporada turística concentram el 60% de la comercialització de Mercapalma.

- També seria interessant saber on van els productes de Mercapalma, quin percentatge arriba a les grans superfícies comercials i en quina proporció compren els comerços petits.

- En aquests moments no tenim dades sobre aquesta proporció de vendes entre les grans superfícies, les cadenes de supermercats i les botigues. La patronal majorista de fruites i verdures juntament amb Mercapalma i amb el patrocini de la conselleria de Comerç hem encarregat un estudi sobre aquest tema i crec que prest el tendrem per poder parlar-ne. Del que sí podem parlar és de tendències i aquestes indiquen que les grans superfícies i les cadenes comercials continuen augmentant la seva quota de vendes mentre que baixa la dels mercats municipals i la dels comerços petits. Ara bé, de moment no puc dir res sobre xifres concretes, encara les desconec.

ELS CANVIS DEL CONSUM

- Com s'adverteixen a Mercapalma els canvis dels consumidors, per on va ara el consum alimentari?

- Bé, per exemple, cada vegada es consumeixen més els productes tropicals. Fa deu anys un kiwi era un producte molt car, es venia per unitats. Ara es ven per quilògrams i els preus s'han abaratit molt. És un producte que ha tengut molta acceptació, és baix en calories i, a més a més, té molta vitami-

na C i minerals. El kiwi serveix d'exemple perquè cada vegada apareixen més productes que no són habituals de la nostra producció. Així, el mango i altres productes dins la línia tropical, que ha entrat molt bé. Encara que durant l'estiu, els productes més comercialitzats són el meló i la síndria, són relativament barats, són molt ben acceptats. En els darrers anys el públic demana la síndria sense pinyols. Amb la síndria passa el mateix que amb la taronja, fa deu anys totes les taronges tenien pinyols i, en fa quatre o cinc, el raïm. Avui, el consum demana taronges sense pinyols, raïm sense pinyols i, darrerament, síndria sense pinyols.

- I en relació al peix i la carn?

- En relació a la carn el que es pot dir és que creix el consum de porquim. Nosaltres no comercialitzam pollastre, tan sols oví i boví. Jo crec que el consum es dirigeix cap al pollastre perquè és una carn lleugera, sense greix i barata. Però nosaltres no tenim dades sobre aquest consum. El que sí podem dir és que creix el consum de porquim. Primer, per la tradició existent a les Illes. Segon, i molt clarament, pel tema de la crisi. A més a més, crec que el consum de porquim continuarà pujant i que, per tant, hi ha possibilitats per a les explotacions de les Illes. En canvi, el consum vaquí baixarà -és la carn més cara- i l'oví es mantindrà. En carn tan sols ens autobastim d'oví i, en canvi, tenim necessitat d'importar porquim i vaquí. Els hem d'importar de la Península o d'Holanda, Dinamarca, etc. Però crec, i és interessant per als productors, saber que el consum de porquim creixerà i el de vaquí baixarà.

NOUS ALIMENTS

- Em deia abans que prest veurem síndries sense pinyols...

- Jo ja les he vist, ja n'he menjades en els darrers anys...

- Bé, acabarem amb uns productes en els mercats que no tenen res a veure amb aquells que hem vist tota la vida...

- Sí, sí. Prest veurem cireres sense pinyol, ara s'investiga.

- I no es troba amb més d'un que pensa que tot això entra dins un procés de desnaturalització?

- Miri, a gent li agrada menjar raïm amb formatge, i bé, hi ha gent a qui li agrada el pinyol del raïm perquè té taní i és molt astringent. Però també hi ha molta de gent a qui li molesta el pinyol, especialment a la gent major. En realitat no és que el raïm no tenguí pinyol, però és com polpa i no es nota. I bé, jo deman als meus fills quin tipus de raïm volen, si amb pinyol o sense pinyol, ho tenen molt clar, el volen sense, a mi em pareix que les coses van per aquesta línia.

- Ara, en el mercat, totes les fruites són iguals, amb el mateix tamany, brillantor i color. Bé, no és que s'hagi de tornar enrere, però no hi ha un moviment que vol recuperar l'agricultura feta segons els capritxos de la terra, sense tanta igualtat, sense tants de ferilitzants i química?

- Probablement vostè em vol parlar dels productes ecològics.

Home, és veritat que s'ha perdut qualitat en relació al sabor, encara que no s'ha perdut en relació a la forma i al color. S'ha volgut que el consumidor compri amb els ulls més que amb el gust. I tota la selecció de varietat va per aquesta línia, que les fruites siguin homogènies, amb una presentació perfecta, totes molt ben fetes, uniformes. I això, claríssimament, va en contra de la qualitat del sabor. A més a més, la majoria dels productes, per evitar pèrdua d'unitats, es recullen molt prest, sense madurar i sense suficient fructosa, i el gust és pitjor.

- I quina presència tenen els productes alternatius, ecològics, biològics o com es digui?

- Aquí és completament testimonial. Jo conec qualque col·lectiu que en fa, perquè han vingut aquí a parlar amb nosaltres, però és totalment testimonial. Estan poc organitzats, produeixen poca quantitat per tenir una presència continuada en el mercat i, llavors, han de presentar garanties que la producció s'ha fet sense pesticides, únicament amb fertilitzants orgànics... jo crec que estam en els inicis de tot aquest fenomen.

- Però hi ha països on tot això ja té força en el mercat.

- Sí, segurament tot això té futur. Però el que és clar és que l'hauré de pagar més car. Probablement l'actual situació de crisi ha estat molt dolenta per a aquest tipus de productes, avui la gent mira molt els preus i, tal com comentàvem abans, els preus se n'han anat cap a baix.

RESULTATS

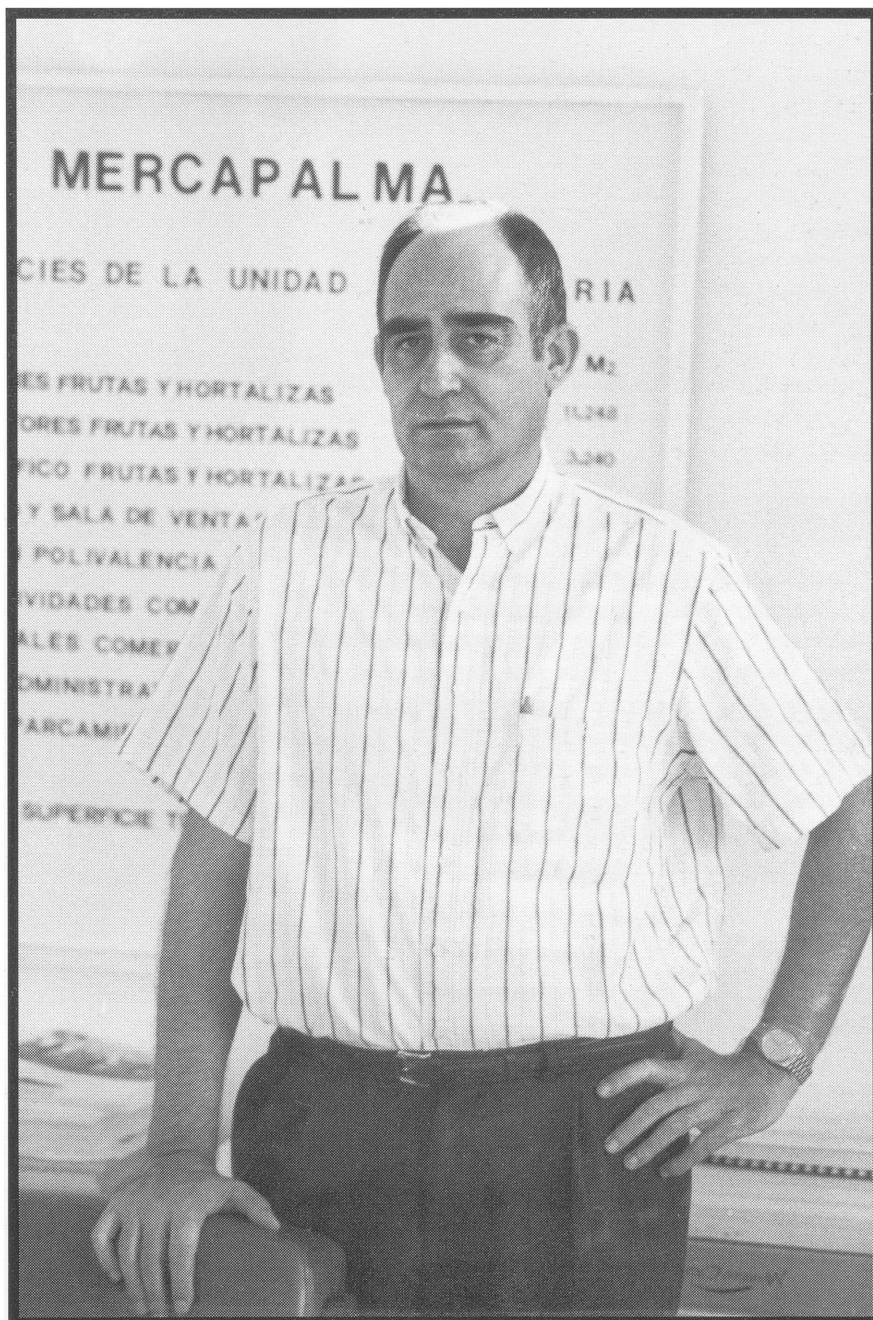
- I com afecta la crisi la marxa econòmica de Mercapalma?

- Nosaltres hem fet un pla de reestructuració del sector majorista de fruites i hortalisses, conjuntament amb la conselleria de Comerç i la patronal majorista, amb l'objectiu de crear divisions més grans i preparar-nos de cara a la crisi. Hem superat la primera fase del pla i ara volem iniciar la segona. Al llarg d'aquesta primera fase alguns majoristes han abandonat l'activitat perquè no tenien viabilitat econòmica i han estat absorbits per altres majoristes. Jo crec que, al llarg de la segona fase, es confirmarà aquesta tendència, amb una major concentració. Ara esperam els resultats de l'estudi sobre el destí dels productes però, en qualsevol cas, sembla clar que les vendes es concentren cada vegada més en les grans superfícies. I és lògic que, si la demanda és cada vegada més concentrada, també es centri més l'oferta. En el cas contrari amb una atomització de l'oferta i una concentració de la demanda, hi hauria abusos. Jo crec que és bona aquesta concentració de l'oferta, per poder subministrar productes durant tot l'any, per poder mantenir els preus i un servei adequat. En aquests moments, a

Mercapalma hi ha un poc més de 50 majoristes i jo entenc que, per a la comercialització de 12.000 tones de fruites i hortalisses anuals, aquesta xifra de majoristes encara és excessiva.

- I quants més n'haurien de desaparèixer?

- Fins que no es tanqui el cercle no ho podrem dir. Però bé, jo calcul que encara sobren una dotzena de majoristes. Això no vol dir que desaparegui l'activitat d'aquests majoristes, de vegades basta que desapareguin les firmes i que, entre ells, s'associïn per tenir una major fortaleza empresarial. Crec que el futur va per aquí: si augmenta la concentració de vendes en les grans superfícies també ha de créixer la concentració de majoristes. Els productors també van per aquesta línia perquè es donen compte que ells tots sols, individualment, no tenen capacitat d'accedir als nous operadors de la distribució. S'han d'associar en cooperatives, SAT, etc., per poder negociar amb els nous operadors.

- *Quins resultats econòmics va tenir Mercapalma l'any passat?*

- Fa dos o tres anys Mercapalma reparteix dividendes, petits, d'un 5%, sobre el capital. En els pròxims anys es mantindrà aquesta línia, amb increments petits. Aquesta és una empresa pública, on el 54% del capital és de l'Ajuntament de Palma i el 46% de Mercasa, amb la presència en els vint mercats de tota Espanya.

- *Si es comparen amb les dels altres mercats majoristes espanyols, quines dimensions té l'activitat a Mercapalma?*

- Som un Merca de tipus mitjà. Els molt grans, són els de Madrid, de Barcelona, de València, de Bilbao i de Sevilla. N'hi ha de tipus mitjà com el nostre, el de Màlaga, de Granada, etc. No hem d'oblidar que aquí tenim 600.000 habitants permanents, als quals n'hem d'afegir com a mitjana 100.000 més fluctuants. Alimentam devers 700.000 persones. Però clar, això no té res a veure amb un mercat com el de Barcelona, que subministra tota Catalunya. I amb el de Madrid que, en el cas del peix, abasteix Madrid i bona part de la Península. En peix, Mercamadrid és el mercat amb més activitat del món després del de Tokio. Nosaltres, el que sí som és un mercat molt complet perquè tenim de tot, tenim fruites, carn, peix, productes polivalents i, també, una sèrie d'indústries agroalimentàries en els voltans. No tan sols som un centre comercial on hi ha transaccions comercials entre majoristes i detallistes sinó que també hi ha centres de producció, empreses amb processos d'industrialització agroalimentària. Hi ha una fàbrica d'embotits, empreses dedicades a la producció de plats preparats, de maduració de plàtans, etc.

- *Tot el món, no?*

- Sí, més que de mercat tenim vocació de polígon agroalimentari acollim empreses que comercialitzen o produeixen dins el sector agroalimentari. Nosaltres fomentam aquesta implantació perquè la gent demana valor afegit. Cada vegada hi ha més demanda de productes semi-elaborats o preparats. Hi ha un sector important que no vol taronges, vol suc de taronja o, per exemple, les verdures tallades i preparades. Hi ha una empresa de maduració de plàtans perquè el plàtan arriba verd des de Canàries i l'hem de fer madurar aquí. No sé si vostè ha sentit parlar de la quarta gamma...

VALOR AFEGIT

- *Val més que m'ho expliqui.*

- La quarta gamma es refereix a productes, per exemple enciams, que es venen tallats. Es pot fer amb qualsevol verdura per a ensalada i, fins i tot, amb productes mesclats. Això és bastant més comú a l'estranger que aquí, on encara començam. El consumidor compra la borsa i, per menjar el producte, basta que el condiment. Molta de gent té poc temps i cerca aquests productes semi-fets o semi-preparats per consumir-los ràpidament. Aquesta és la línia general i crec que la línia de

futur, la venda de productes transformats amb valor afegit. Es crea riquesa, treball... I, de fet, si nosaltres no atenem aquest consum, no es preocupi, vendran altres i ho faran. I si no ho feim des d'aquí, els majoristes el compraran fet fora. Hi ha un exemple molt clar, el de la melmelada de taronges agres que fan a Gran Bretanya. Les taronges són mallorquines però el producte és anglès i, per tant, el valor afegit és per a ells. I nosaltres comprem aquesta melmelada. Hem d'estar alerta a les demandes del consum i intentar arribar abans que els altres.

- *Parla amb bastant passió de totes aquestes coses. Li agrada la seva feina?*

- Sí, sí, molt. Són ja molts d'anys de treball aquí.

- *Perdoni la curiositat, vostè on fa la compra?*

- Ja, ja, ja...! Bona pregunta!

- *És clar que vostè coneix de molt a prop el que menjam.*

- Des de fa molts d'anys hi ha una espècie d'acord entre la meva dona i jo, encara que no sé si això pot interessar algú, segons el qual els caps de setmana el dinar el faig jo. Llavors el dissabte vaig al mercat, al mercat municipal, i, normalment, compr peix en funció de la temporada. Sempre intent comprar el peix del moment que, a més a més, és el més bo i el més barat. De vegades, entre setmana vaig al supermercat i una vegada cada mes vaig a l'hipermercat per comprar les coses de més volum i aprofitar qualque oferta.

- *Sembla que li agraden els productes frescs i que li agrada triar, per tant, ara m'haurà de dir la veritat. Realment li agrada aquest enciam tallat que venen en borses?*

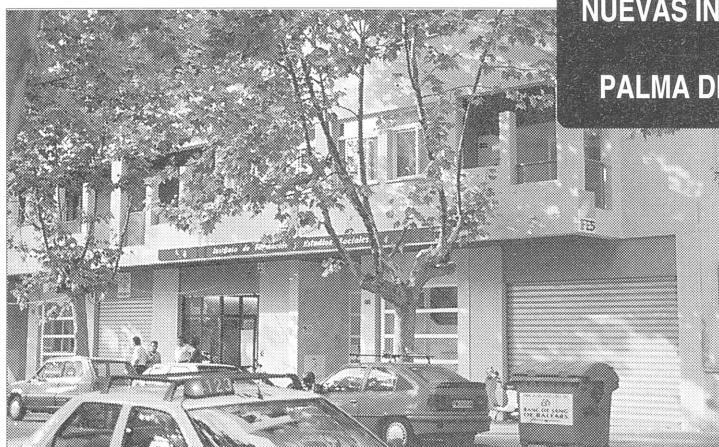
- Ja, ja, ja! No, no, jo no l'he comprat. Però conec molts d'hoteles i de restaurants que el compren. Per tant, s'ha de vendre. És que el mercat no són tan sols les mestresses de casa, són els restaurants, els hotels, les institucions, les empreses... I si un hotel valora que el cost superior que ha de pagar per aquesta borsa d'enciam tallat és inferior al cost de la mà d'obra que hauria de preparar l'aliment, indubtablement -i més si tenim en compte els preus que es paguen als hotels- compra aquesta borsa. És veritat que per al consumidor directe aquest producte no s'acosta exactament al que vol, però hi ha altres segments de demanda que s'han de satisfer. Els hotelers, per exemple, voldrien que alguns productes tenguessin sempre els mateixos preus per poder preveure la despesa total i, et diuen: escolta, per què no em vens la patata a un preu fix durant els pròxims quatre mesos? Aquesta és també una de les tendències, la d'arribar a pactes amb alguns compradors per fixar preus pre-establerts que tinguin avantatges per a les dues parts. Això beneficia les dues parts, el que compra perquè té uns preus convenients i estables. I el venedor perquè no es veu sotmés a les davallades de preus que, com enguany la taronja, tenen alguns productes. Crec que és bo per a tots anar cap a una estabilitat dels preus.

Instituto de Formación y Estudios Sociales

Avinguda Gaspar Bennazar Arquitecte, 71 - 1º B - Tels. (971) 75 96 93 - 75 66 10. Fax (971) 75 00 09
07004-PALMA DE MALLORCA

NUEVAS INSTALACIONES EN PALMA DE MALLORCA

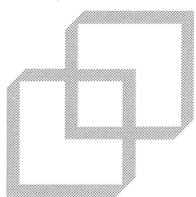

¿Qué es IFES?

El Instituto de Formación y Estudios Sociales es una fundación que, con carácter benéfico-docente, se constituye como instrumento de formación en el terreno ocupacional/profesional para cubrir las necesidades de formación de los trabajadores.

¿Cuáles son nuestros objetivos?

- ✓ La orientación de los trabajadores a la evolución tecnológica y a las nuevas profesiones.
- ✓ La actualización de los trabajadores para el desempeño de su puesto de trabajo.
- ✓ La orientación, información y capacitación para la creación del propio puesto de trabajo.
- ✓ La orientación profesional y ocupacional de los jóvenes en situación de acceso al primer empleo.
- ✓ El establecimiento de planes y programas de orientación, formación y estudios profesionales y ocupacionales.
- ✓ La organización, gestión y administración de cursos, seminarios, jornadas, coloquios y otras actividades referidas a la formación profesional y ocupacional y a los estudios sobre la misma según los fines del propio IFES.
- ✓ El contacto con las instituciones de ámbito nacional o internacional que realizan funciones relacionadas con la formación de trabajadores.

FUNDESCOOP

Fundación
para el Desarrollo
del Cooperativismo
y la Economía Social

FUNDESCOOP

Gran acceptació del curs de formació a distància per a directius de la petita i mitjana empresa.

El curs dissenyat per Fundescoop dirigit a la formació a distància per a directius de la petita i mitjana empresa, en el qual s'han introduït nous sistemes d'ensenyament assistit per ordinador, té una gran acceptació. Si més no, el mateix fet d'haver estat anunciat prèviament ha provocat un autèntic allau de cridades en demanda d'informació.

Com sabeu es tracta d'un curs d'anàlisi i de gestió econòmico-financera que pretén proporcionar als futurs directius d'empresa una eina de formació que els permeti compatibilitzar l'estudi amb la presència en el lloc de feina i superar així una trava que dificulta l'accés a l'ensenyament de molts petits empresaris. Es tracta, en definitiva, d'un programa d'autoformació que acosta l'escola empresarial a la persona interessada sense necessitat de trasllats i amb uns costos molt inferiors a altres cursos que hi ha al mercat.

Amb aquest curs dissenyat per Fundescoop el futur directiu pot esperar una formació suficient per fer front als reptes de les empreses i prendre les decisions oportunes en una economia cada vegada més competitiva.

Un curs de tres mesos per a trenta alumnes

FUNDESCOOP preveu que aquest mètode, amb el suport de la seva infraestructura regional, permetrà la formació de trenta alumnes en un període de tres mesos. Hom pot dir que s'utilitzarà una metodologia de formació a distància que combina aspectes tradicionals amb altres molt nous.

El nucli central d'aquest procés formatiu el constitueixen dos mòduls (disquets) d'ensenyament assistit per ordinador autosuficients, el contingut del quals inclou teoria, exercicis, glossari, exemple i qüestionari d'autoavaluació.

Objectius

D'altra banda es conserva el sistema de tutoria telefònica, les reunions pre-

sencials de consolidació, els diferents materials de suport i profundització teòrica, així com el projecte de final del curs.

En qualsevol cas, els objectius específics del curs són els següents:

- Desvetllar la situació econòmico-financera d'una empresa.
- Relacionar un balanç de situació amb un compte de pèrdues i beneficis.
- Conèixer els mecanismes bàsics de comptabilitat.
- Utilitzar els índex adients per avaluar la situació econòmico-financera i la gestió d'una empresa.
- Emprar eficaçment els fons propis abans de recórrer als aliats.
- Administrar el moviment de tresoreria per minimitzar els fons inactius i maximitzar les inversions lucratives.

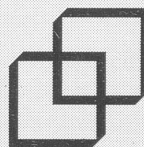
Formació a Distància per a Directius de PIME i empreses d'economia social

"Anàlisi i Gestió econòmico-financera"

Mòduls I i II

Ensenyament assistit per ordinador
(E.A.O.)

FUNDESCOOP

- Donar adequadament i oportuna crèdit als clients i administrar els seus comptes.

- Mantenir i valorar les existències de forma òptima.

- Conèixer les decisions que afecten el benefici.

- Avaluar els resultats d'una empresa "malalta" i recomanar les millors adients.

- Demostrar la necessitat d'elaborar i d'utilitzar els pressuposts de manera efectiva.

Es tracta, en definitiva, d'aprendre a manejar una empresa amb suficients coneixements del mercat i dels recursos financers.